

+
VILÁG
VILÁGOSÁGA

VAN KRISZTUSUNK!

TOWER VILMOS

VAN KRISZTUSUNK!

Második kiadás új Függelékkel

WIEN 1958

Tower Vilmos: Van Krisztusunk! című művének első kiadása az Új Ember Kis Könyvtárának sorozatában jelent meg Budapesten 1946-ban. — E második kiadás Tower változatlan szövegét hozza új Függelékkal: „Élmény és vallomás Krisztusról” (Szemelvények költők, apostolok, szentek írásából: versek, énekek, Prohászka-cimélkedések). E Függelékben kegyeletünk adóját rójuk le, amikor születésének századik évfordulóján újra keltegetjük nagy apostolunk, PROHÁSZKA OTTOKÁR szellemét.

A címlapon Quinten Massys (1466—1530) műve látható az ETTAL Művészeti- és Könyvkiado szives engedélyével, amiért itt hálás köszönetet mondunk.

E kiadás megjelenését Rev. Father FABIAN FLYNN, a CRS / NCWC Ausztriai Missziója igazgatójának nagylelkű adománya tette lehetővé.

Mit Druckerlaubnis des Erzbischöflichen Ordinariates Wien, vom 13. 12. 1957, Z. 9011/57. — Verlag OPUS MYSTICI CORPORIS bei Österr. Seelsorge-Institut (Nr. 105), WIEN I, Stephansplatz 3/III. —

Missionsdruckerei St. Gabriel, Mödling bei Wien

1. FEJEZET

A Krisztusra vonatkozó ősforrások

Van-e széles e világon ember, ki e nevet „Krisztus”, nem ismerné? Keresztény és pogány, hívő és hitetlen, tanult és tanulatlan egyaránt ismeri nevét, tud róla egyet-mást, azt is, hogy nagy ember lehetett, ha másért nem, már csak azért is, mert születésétől számítjuk az éveket és nevére milliók hajtják meg fejüket vagy térdüket.

Ki is ez az „ember”? Igen, egyelőre Krisztust csak földi, történelmi szempontból akarjuk pusztá eszünk reflektora elé állítani.

E végett jelen ismertetésünkben nem is hivatkozunk a Krisztus életére vonatkozó legfőbb forrásokra, a négy evangéliumra. Még a Szentírásra általában sem. Utóbbinál legfeljebb egy csodálatos és pusztán lélektani szempontból szinte megmagyarázhatatlan tényre hívjuk fel a figyelmet: Arra, hogy az ószövetségi, vagyis Krisztus előtt több évszázaddal megírt könyvek egy leendő Messiásról rengeteg jóvendölést tartalmaznak, amelyek Krisztusban kivétel nélkül és teljesen teljesültek. Még hozzá úgy, hogy ezek a jóvendölések rajta kívül sem előtte, sem utána élő személyre nem alkalmazhatók.

Mi több, jelen füzetben még a Krisztus mellett szóló forrásokat és irodalmat sem vesszük tekintetbe, pl. az 1. és 2. századból a Didachét, a Barnabás levelét, Római Kelemen és Polikárp írását, Quadratus és Aristides közléseit és egyebeket. Hiszen mint Lukács evangélista megjegyzi, már az ő idejében is sokan írtak Krisztusról. (Lk. 1, 1—2.)

Lássuk tehát csupán a Krisztusról szóló, de Krisztustól távol álló, sőt Krisztus-ellenes legrégebb profán (nem egyházi) forrásokat az 1. és 2. századból.

Igaz, hogy e források száma nem éppen bőséges. De ezen nem lehet csodálkozni. Hiszen pl. a klasszikus római írók méltóságukon alul tekintették, hogy tolluk hegyére vegyenek egy, a kereszt bitófáján kivégzett — nem rómain, vagyis az ő szemükben barbárt. Személye annál kevésbbé érdekelte őket, minél kevesebbet tudtak és értettek tanításából.

Azt se felejtjük el, hogy Nagy Konstantin, II. Theodosius és I. Jusztnián a keresztény és Krisztus-ellenes iratoknak és könyveknek elégetését és megsemmisítését rendelte el. (Cod. Theol. 1, 3. 1. 1.) Sőt több mint valószínű, hogy a keresztények ezt önszántukból is szívesen megtették. Így az első két századból való sok Krisztus-ellenes könyv megsemmisülhetett.

Hiszen még a pogány klasszikus írók műveinek nagyrészét is csak az Egyház papjai és szerzetesei mentették meg a pusztulástól és mentették át az utókorra. Nélkülük még ezek a források is eltűntek volna. Viszont világos, hogy ezek az irodalom-mentő egyházi személyek nem erőlködtek vallásuk és világnézetük mestere ellen szerkesztett írásokat megmenteni és megőrizni számunkra.

De még így is elég Krisztustól távol álló, sőt Krisztus-ellenes ősforrással rendelkezünk. Vegyük őket sorba, persze füzetünk szűk kerete miatt csupán távirati tömörséggel.

2. FEJEZET

Flavius József

Flavius József Kr. u. 37-ben született. Nagyeszű és tudós zsidó volt. Még a rómaiak előtt is oly tekintély volt, hogy római polgárjoggal tisztelték meg. Két műve: „A zsidó régiségek” és „A zsidó háború”. Mindkettőben szól Krisztusról. — Ime saját szavai szószerinti fordításban:

„Abban az időben élt Jézus, egy bölcs ember ha ugyan őt egyáltalában embernek szabad nevezni. Mert ő csodálatos műveket cselekedett (az emberek tanítója volt, akik az igazságot könnyen elfogadják). És a zsidók közül, de

a hellasi világból is sokakat magához vonzott. Az ismert Krisztus volt ő. És noha Pilátus, a főemberek feljelentésére, kereszthalálra ítélte, eredeti követői nem pártoltak el tőle. Mert ő a harmadik napon újból elevenen megjelent, miután az isteni próféták róla ezt, mint más ezer csodálatos dolgot előre megmondottak. És a róla nevezett kereszténység még mostanáig sem ért véget." (Antiqua. XVIII. 3. 3. edit. B. Niese. IV. Berolini. Weidmann, 1890. 151. köv. old.)

„A zsidó háború” c. művében hasonlóképen szól Krisztu ról. (L. Berendts-féle kiad. 8, 12.)

3. FEJEZET

Plinius

Ifj. Plinius Gaius P. Secundus (61—114.) mint Bythynia és Pontus helytartója tanácsot kért Traján császártól, hogy mit tegyen Krisztus követőivel.

A nagyon terjedelmes levélből csak a következő, leginkább jellemző részt közöljük:¹

„Azokkal szemben, akik magukat keresztényeknek vallották... Kivégeztem... Mások keresztények voltak ugyan, de felhagytak vele; némelyek három évvel, mások több évvel, sőt *némelyek 20 évvel ezelőtt*. Azt állították, hogy bűnük vagy tévelyük leginkább abban állott, hogy bizonyos napon összejöttek. *Krisztusnak mint Istennek* tiszteletére együttesen énekeltek és esküvel nem gonosztattak, hanem arra kötelezték magukat, hogy lopást, házasságtörést el nem követnek, szavukat meg nem szegik és a náluk letétbe helyezett jószágot le nem tagadják... Annál szükségesebbnek tartottam, hogy *két szolgától, kiket Diakonisz-száknak neveztek*, kínvallatással megtudjam az igazságot.”

¹ Aki Plinius levelének teljes szövegét óhajtja olvasni és a többi Krisztus-ellenes ősforrások szövegét, amelyeket tér hiján jelen füzetben kihagytunk, ezeket mind megtalálhatja Tower Vilmosnak „Kicsoda Krisztus?” c. kétkötetes munkájában. (A Szent István Társulat kiadása.) Ara: 20 frt.

E levélből főképp három adatot emelünk ki. Az egyik, hogy a keresztényüldöző Plinius szerint a keresztények Krisztust Istennek tartották.

A másik adat: Plinius a szóban levő levelet 109—112 között írta. Mint e levélben maga állítja, némelyek már *20 évvel ezelőtt* megszűntek keresztények lenni, tehát 89—92. évben. Így Plinius levele tanúság arra, hogy már az első században, vagyis az apostoli korszakban még a római birodalom különféle tartományaiban is nagyszámú keresztény élt. Sőt Plinius tartományában annyira elszaporodtak a keresztények, hogy a helytartó aggódva nézte terjedésüket és ügyükben a római császártól kért bővebb utasítást.

A harmadik értékes, tanulságos és jellemző adat a levélben említett két rabszolganő, akiket az Egyház diakonisszáknak alkalmazott, vagyis akik egyházi hivatalt viseltek. Ime, az Egyház már a kezdet kezdetén nem ismert különbséget szabad és rabszolga személy között.

4. FEJEZET

Tacitus

Amint a két első században minden pogány római, Tacitus, a római történetírás-mestere (55—120) is, „Annales” c. művében Krisztusról mint a kereszténység alapítójáról ír, „akinek babonásága (ezen a keresztény vallást érti) nemcsak Judeában, hanem Rómában is követőkre talál.” Majd részletesen szól a keresztények ellen foganatosított büntetésekről.

„Historiae” c. művében (69—96) a Jeruzsálem ostroma idején tapasztalt csodás jelekről és a zsidók várta Királyról így emlékezik meg:

„Sok csodajel történt akkor, amelyeket a babonás és a vallással szemben ellenséges érzületű nép semmiféle áldozattal vagy könyörgéssel sem tudott kiengesztelni. Úgy látszott, hogy az égen hadak törnek egymásra, a fegyverek piroslanak és a felhőkben hirtelen keletkezett tűznek láng-

jától fénylik a templom. Ennek kapui hirtelen kitágultak és emberi hangnál erősebb szó hallatszott: „Kivonulnak az istenek.” Egyúttal láthatóvá lett a kivonulóknak óriási nyüzsgése. E csodás jelenségekre némelyek félni kezdtek; mások meg voltak győződve, hogy beteljesedett az, amit a régebbi papok megjövendöltek, hogy az időben Kelet fog hatalomra jutni és Judeából származó egyének fognak uralkodni. (V. 12.)

5. FEJEZET

Mara Bar Serapion, Samosatai Lucián, Celsus és a későbbi írók

Mara Bar Serapion előkelő pogány bölcselő volt. Fiához intézett nagyon terjedelmes levelében (72—96) magasztalóan beszél Krisztusról, „a zsidók bölcs királyáról”, akit egy rangba helyez Sokratessel és Pythagorassal. „Noha Krisztust népe halálra ítélte, mégis örökké élni fog tanításában és törvényeiben.”

Samosatai Lucián 170 körül írta meg művét, amelyben a keresztényeknek szemére veti, hogy a görög isteneiket megtagadva, egy keresztrefeszített bölcselőt imádnak és az ő törvényeit követik. (De morte Peregrini 11 és 13.) Írásában éles gúnnyal törekszik gátat vetni Krisztus hívei térfoglalásának. De épp ezzel igazolja Krisztus tanainak belső erejét.

Celsus 178-ban írta művét. Ebben azt állítja, hogy Krisztus az ő csodáit egyiptomi varázslattal művelte. Erősen támadja az evangéliumi közléseket, de akarata ellenére, épp e közléseknek legpártatlanabb tanújává válik, amennyiben azokat támadja, de soha nem tagadja.

A 2. és 3. századból még más keresztényellenes írók is szólnak Krisztusról, de helyszűke miatt csupán a nevüket említjük meg: Epictet, Marcus Aurelius, Galenus (130—201), Apulejus (124—), Spartianus, Lampriadius, Dio Cassius (150—230), Cornelius Fronto († 175).

Mármost ha e Krisztus- és keresztényellenes írók közléseinek közös mondanivalóit egy mondatban akarnók ösz-

szeszűriteni, körülbelül ezeket mondanák: „Ez a keresztre feszített Krisztus nem volt közönséges ember, sőt a mi világnézetünkre veszedelmes egyéniség, akinek a tanítására felfigyel a tömeg, és aki bűbájossággal vagy ördögi segítséggel feltűnő, nagy csodákat művelt.”

6. FEJEZET

Mit mond a történelem Krisztusról

Érdekes, hogy már a Krisztus előtti pogány népek nagyjai is vártak egy Messiás-féle személyiséget. Így pl. Sokrates, Cicero, Horatius, Ovidius és különösen Vergilius. Utóbbi Krisztus előtt 70-ben született és 19 évvel Krisztus születése előtt halt meg. Tehát Krisztust nem ismerhette, sem az ő születésének körülményeit. És mégis „egy szüztől születendő csoda új ivadékról” jövendöl, aki „földre száll alá a nagy égből” és e természetfeletti hatalommal felruházott fiúgyermektől várja a jobb kort.

Confucius hirdette, hogy az égből jönni fog egy szent, aki mindentudó és az ég és föld minden hatalmát egyesíteni fogja.

A pogány kelták, gallok, indiai hinduk, irániak és germánok is várták egy természetfeletti csodálatos lény megjelenését a földön.

Tacitus tehát joggal írhatta: „Sokan meg voltak győződve egész Keleten arról, hogy *ez idő körül Judeából hatalmas uralkodó fog érkezni.*” (Hist. V. 13; Sueton. in vit. Vesp. c. 4.)

És Krisztus valóban a pogány Tacitus megjelölte helyen és időben megszületett, csak 3 évig tanított nyilvánosan, ő maga egy betűt sem írt, 12 halászra bízta tanításának elterjesztését és 33 éves korában keresztre feszítetten meghalt.

De sem előtte, sem utána nem élt ember e föld hátán, aki oly nagy hatást gyakorolt volna az emberiségre és történelmére, mint Krisztus.

Tana meghódította a hatalmas római világbirodalmat.

Pedig ellene támadt tíz császárnak minden erőfeszítése, törvényeinek szigora, hadseregének ereje, hivatalnokainak kérlelhetetlensége, a kirótt büntetések sokfélesége, a kínzások szörnyősége, a hóhérok százainak kegyetlensége.

Nincs a kínzásnak, üldözésnek és kegyetlenségnek az a módja, amelyet Krisztus követői ellen nem alkalmaztak volna. Patakokban ömlött a keresztény vér. A pallos sokszor eltompult és az elfáradt hóhért fel kellett váltani. Egyszerű a világtörténelem legnagyobb, legerősebb és legfélelmetesebb földi hatalma 300 esztendőn át mindent kigondolt és elkövetett a kereszténység kiirtására. Mégis alul maradt.

És Krisztus megnyerte, megtérítette, Egyházba olvasztotta a középkor vad, nyers, barbár népeit is, a spanyolokat, franciákat, olaszokat, íreket, angolokat, németeket, norvégeket, svédeket, szlávokat és minket magyarokat.

Pedig a térítés nem erőszakkal történt, nem fegyverrel és földi ígéretekkel, nem kedvezményekkel és életmód-könnyítéssel. Éppen ellenkezőleg.

És Krisztus úrrá lett Napóleonon, Bismarkon, Hitleren, akik pedig minden tőlük telhetőt megtettek és megmarkoltak, hogy az övéké legyen és maradjon a győzelem.

Igen, hány ország keletkezett Krisztus földi országa, az Egyház alapítása óta, melynek bölcsőjénél állott és melynek sírjába tekinthetett. Csak a két utolsó világháború óta tizenhat trón dült össze, köztük oly hatalmas uralkodó családoké, mint a Hohenzolleréké, Habsburgoké, az orosz cároké, kínai császároké, török szultánoké és í. t. Csak Krisztus földi helytartójának trónja nem ingott meg egy pillanatra sem, sőt ma 40 állam tartja fenn vele diplomáciai összeköttetését.

Krisztus hatása az egyesekre

Krisztus meglát egy vámszedőt és hívja magához, és ez ott hagy vámot, állást, hivatást és Krisztus apostolává szegődik, érte áldozza fel életét is. Máténak hívták. Egy másik ember meg Krisztust látja meg, és rögtön ragaszkodó hívőjévé és társává szegődik élte végéig, és mint vértanú, Krisztusért ontja vérét. Neve Natánael — Bertalan. A gazdag Zacheus életében szintén először pillantja meg Krisztust és örömeiben, hálából vagyona felét felajánlja jótékony célra.

Egy bűnös leány megismeri Krisztus tanítását és örökre búcsút vesz a test és vér minden örömétől és keresetétől: Magdolna.

Az élvhajhász, romlott erkölcsű római pogány észreveszi, hogy eddig ravasz, alattomos, sorsát állati megadásal viselő rabszolgája egy szép naptól kezdve mosolyogva jár-kei, sokkal pontosabban, lelkiismeretesebben végzi teendőit. Alig ismer rá.

Viszont másutt a rabszolga nem tudta megmagyarázni, hogy ura minden külső megokolás nélkül miért kezd vele emberségesen bánni, őt testvérenek szólítani, sőt felszabadítja és ajándékokkal elbocsátja.

De talán csak akkor, réges-régen történtek ily csodálatos változások?

Krisztus Jézus nevére ma is milliók meghajtják fejüket, temploma előtt leemelik kalapjukat, nagypénteki sírja előtt leborulnak. Személyét kőbe vésik, vászonra festik, zenébe ömlesztik. A bazilikák, dómok, a falusi templomok és útszéli kápolnák az ő emlékét örökítik meg, éppúgy, mint a Belliniek, Raffaelek, Leonardo da Vincik, Munkácsyak, Dantek, Pascalok, Papinik, s i. t.

A férfi- és női szerzetek tizezeiben a legkülönbélebb nemzetiségű, fajú, természetű, vérmérsékletű és korú, mindkét nembeli fiatalok és öregek önként, minden kényszer, börtön és rendőr nélkül életük végéig tökéletes engedelmességben élnek, küzdenek, fáradnak és lemondóan áldoznak Krisztus iránti szeretetből

Melyik bölcseleti, társadalmi, politikai vagy állami intézmény vagy tanítás tudta valaha vagy tudja ma olyan önfeláldozó, egész életüket fizetés, földi jutalom és kitüntetés nélkül a betegeknek, nyomorultaknak, nyomorékoknak, gyógyíthatatlanoknak szentelt lények százezreit elővarázsolni, mint pl. a betegápoló apácák. És ezek miért áldozzák fel magukat ilyen, emberileg érthetetlen módon? Krisztusért teszik!

A hithirdetők tízezrei ma is elvándorolnak a vadak, az emberevők, a belpoklosok közé, a leprásoknak minden más emberi társadalomtól elzárt ketrec-telepeibe, fizetés, földi jutalom reménye nélkül, feláldozva az otthon kényelmét, nyugalmát, biztonságát, otthagya szülőit, testvért, hazát. Miért? Krisztusért!

Az egyik ilyen újonnan létesített leprás-telepre keresve-keresett a hatóság orvost, ápolót, szakácsot, kiszolgálót. A rendes fizetések többszörösét ígérték. Mindössze két öreg néni jelentkezett. Erre kérdést intéztek egy francia missziós társasághoz. És versenyezve, egymást túllicitalva jelentkeztek páterek és fráterek és ezek felszólítására apácák is a leprások közé: Krisztusért!

Tessék egyszer december 24-én éjfélkor bármely katolikus templomba betekinteni. Ha ugyan még kapnak helyet. A legrémesebb havazás, dühöngő szélvihar vagy kínzó fagy ellenére is már egész órával előbb sűrű rajokban jönnek férfiak és nők, gazdagok és szegények, hogy résztvegyenek Krisztus születése évfordulójának éjjelén a tiszteletére rendezett egyházi szertartáson. És ezeket mind nem parancsszó, nem kényszer viszi a templomba. És ez az eset közel 2000 év óta minden évben megismétlődik. Nemcsak nálunk, hanem Betlehemben, New-Yorkban, Sydneyben, Japánban, Kínában, az óceáni hajók kápolnáiban és mindenütt, ahol Krisztust ismerik és szeretik.

Melyik más, régen született és hozzá bitófán kivégzett ember születésének évfordulójára, tiszteletére, ünneplésére telnek meg a legszebb épületek, még éjjel is, még borzalmas fteletidőben is?

8. FEJEZET

Egy jelentéktelen, de jellemző tünet

Felszentelnek egy fiatal, 24 éves férfit pappá. És ha ez a fiatalember akár a maga városában vagy hazájában, akár a közel vagy távoli külföld valamelyik idegen városába, falujába jut vagy téved, úton-útfélen ráköszöntenek az emberek. Az egyik dícsértességgel, a másik kalapemeléssel, a harmadik azzal, hogy a vasúton vagy villamoson átengedi neki ülőhelyét. És köszöntik őt férfiak és nők, öregek és gyermekek, önkéntesen, őszintén, szívből fakadóan. Pedig nem ismerik, nem tudják, ki fia, hová való, mi a neve, milyen nemzetiségű, milyen nyelven beszél vagy ért. Azt sem tudják, baráti vagy ellenséges országból való, szereti-e, kedveli-e hazájukat avagy nem.

Csak egyet tudnak róla. Egyházi ruhájáról látszik, hogy valamelyes köze van neki a 2000 évvel ezelőtt két gonosztevő között kivégzett Krisztushoz! És ez elég, hogy személye iránt tiszteletet érezzenek, hogy vele, ha más-kép nem, a köszöntés és üdvözlés révén kapcsolatba jus-sanak és ekkép is nyilvánítsák hitüket, ragaszkodásukat, szeretetüket, hálájukat, megemlékezésüket Krisztushoz, Krisztus iránt, Krisztusra!

Ennyire ma is élő, eleven, vonzó, ható, imponáló személy Krisztus! E téren nincs hozzá fogható személy széles e világon.

9. FEJEZET

Miért és honnan?

Miért, honnan Krisztusnak a világtörténelem páratlan hafása az egyesekre és az egyetemességre?

Elsősorban onnan, hogy személyében sem hívője, sem ellensége nem talál jellembeli hibát, erkölcsi fogyatkozásokat, bűnös szenvedélyt, sőt még bántó túlzást, szögle-tességet, félszogséget, különcködést sem.

Benne feltalálható minden elképzelhető erény, még-

pedig kellő arányban, összhangban, páratlan tökéletességben.

És e pontban most nem is a Szentírás tanúságára hivatkozunk. Bár itt is jellemző, hogy Júdás, aki elárulta Krisztust, élte utolsó órájában elárult mesterének védelmére kelt e szavakkal: „Vétkeztem, elárulván az igaz vért.” (Mt. 27, 3—4.) Bírāja, Pilátus kijelenti: „Én semmi vétket sem találok ebben az emberben.” És ennek külső jeléül megmossa kezét. Másik bírāja, Heródes „sem talált Krisztusban semmi elítélni valót”. (Lk. 23, 15.)

Krisztus maga felszólítja ellenségeit: „Ki vádolhat engem közületek bűnről?” (Ján. 8, 46.) Még a vele egyidőben keresztrefeszített jobb lator is megdorgálva baloldali bűntársát, vallomást tesz Krisztus büntelenségéről, mondván: „Mi ugyan igazság szerint, mert tetteink méltó bérért vesszük, de ez itt semmi rosszat nem művelt.” (Lk. 23, 40.)

De füzetünk első fejezetében tett ígéretünkhöz híven, e helyen most nem is a Szentírás közölte adatokra fektetjük a súlyt, hanem azoknak a tekintélyeknek a megnyilatkozására, akik akár meggyőződésükben akár világnézetükben a Krisztus-ellenes táborhoz tartoznak, vagy akiknek magán- és erkölcsi élete szeges ellentétben állt Krisztus tanításával és parancsával. Ime, taláломra csak néhány ítélet:

Strausz Dávid 1835-ben kiadta Krisztus-ellenes, hírhedt művét: „Das Leben Jesu”, majd 1872-ben „Der alte u. neue Glaube” címűt. E két műben teljesen meg akarta semmisíteni Krisztus vallását. Gladstone, akkori angol miniszterelnök, nyilvános iratban óvta hazája ifjúságát e Krisztus-ellenes könyv olvasásától. De még Strausz is kénytelen volt elismerni, hogy Krisztus „az erkölcsi nagyságnak soha el nem érhető, soha felül nem múlható mintaképe”.

A Krisztus-ellenes műveknek másik, legismertebb és legelterjedtebb írása Renan Ernő tollából „Vie de Jésus” címmel jelent meg 1863-ban.

A következő idézet az eredeti műnek szóról-szóra

való lelkiismeretes fordítása (a fenti műnek 23. fejezetéből):

„Az a szellem, amelyet Jézus a világba hozott, még ma is a mienk. Az ő tökéletes szellemi szárnyalása a *legerényesebb élet fenséges szabálya lett*. Ő teremtette a tiszta lélek mennyországát, amelyben él, Isten gyermekeinek tökéletes nemességét, a *korlátlan életszentséget*, a földi saktól való *szeplőtelen tisztaságot*... Benne összesűrűsödött mindaz, ami természetünkben jó és fenséges... Minden század hirdetni fogja, hogy az emberek fiai között nem született nagyobb Jézusnál.”

Nietzsche Frigyes, a keresztényellenes hadjáratnak egyik újabkori megindítója Krisztus szeretettörvényéről így nyilatkozik „Jenseits von Gut und Böse” c. könyvében:

„Az embereket Isten kedvéért szeretni, mindezideig ez volt a legnemesebb és legtávolabbi érzés, amelyet emberek között elértek... Bárki volt az az ember, aki ezt először megérezte és átélte, maradjon számunkra *minden időre szent és tiszteletreméltó*.”

Dosztojevszkij Fedor Mihajlovich Krisztust minden létező központjának, *minden cselekedet zsinórmértékének* tartja.

Andrejew, az orosz költő gúnyt űz a vallásból, de „Júdás”-ában dicsóítja Krisztus elárulását, mert a sötét bűnből az „Isten-ember megdicsőülése következett”.

Spinoza, a legnagyobb zsidó bölcselelő így ír Krisztusról: „Jézus halálában éppúgy, mint életében a *rendkívüli életszentség mintaképe volt*.” (Spinoza's Werke. Reclams Ausg. Nr. 4533—5; 5267—270.)

Jost, a zsidóság híres történetírója, így nyilatkozik: „A meggyőződésre, amelyet Krisztus keltett, rányomta az igazság bélyegét *mocsoktalan életmódja*, önzetlen ember-szeretete, szerénysége és igénytelensége.” (Jest: A zsidóság és felekezeteinek története. 394—395.)

Dr. Klauzner, a jeruzsálemi zsidó egyetem tanára természetesen tagadja Krisztus messiási vagy éppen isteni voltát, de „Jesus von Nazareth” c. művében Krisztus erkölcsstanát „felülmúlhatatlannak” mondja, és az 548—594.

oldalán át oly magasztalóan ír róla, mintha Krisztus-hívő szólalna meg soraiban.

1945 október havában a Pázmány Péter Tudományegyetemen dr. Moór Gyula rektor évnyitó beszédében hangsúlyozta, hogy az emberiség, a humanizmus a krisztusi tanításban a legnagyobb tökéletességet érte el.

Van-e hát a világtörténelemben ember, akiről nemcsak barátai, hívei és követői, de ellenlábasai, ellenségei, ellenkező világnézetek követői is, ilyen legfelső fokban dicséren, magasztalóan nyilatkoznának?

Krisztusnak sugárzó, fénylő, ragyogó lelki nagysága páratlan tökéletességben áll előttünk élte kezdetétől utolsó pillanatáig. Az ő jelleme olyan tiszta, átlátszó, szép, fenséges, eszmenyi, zárt, hiány nélküli és hozzá oly vonzó, bizalmat keltő, utánzásra készítő, egyedülálló és kigondolhatatlan, hogy tökéletességét még képzeletben sem lehet fokozni.

10. FEJEZET

És tanítása?

Krisztus tanításában egybefonódik a legmerészebb titkok és a példabeszédek egyszerű szava, a legkeményebb elhatározás és a leggyengédebb szeretet, az égre szegődött szem és a földi élet gondja, a legkérlelhetlenebb bünyűöllet és a bűnös iránt tanúsított határtalan irgalom, a megdicsőülés elképzelhetetlen fényessége és a legmegalázóbb szenvedéseknek önkéntes elviselése, a lélek bensőséges imája és a kérges kéz kemény munkája.

Krisztustól megtanultuk, hogy Isten nem a csillagvilág mögött, elképzelhetetlen távolban lakó, pihenő, az embert sorsára bízó lény, hanem a mindenkor és mindenütt, még bennünk is állandóan, szünet nélkül működő szerető gondviselőnk, még az állatok, sőt növények minden életműködését is figyelő és irányító jóság. (Jn. 5, 17; Mt. 6, 28. és 10, 29.) Krisztus tanítása kész, teljes, széles távlatú és megnyugtató világnézetet ad, amely értelmünk és érzelmünk számára helyes viszonyban mutatja be a Te-

remtőt a teremtett világgal, a lelket a testtel, az erényt a bűnnel, a földi életet az örökkévalósággal, az érdemet a jutalommal, a szenvedést a vigasszal.

Krisztus tanítása gazdag, sokoldalú, világos, határozott, szilárd, befejezett és egyaránt megragadja az értelmet, kedélyt és képzelőtehetséget.

Krisztus még halandó testünket is felmagasztalja, tanítván, hogy az az Ő titokzatos testének tagja, a Szentlélek hajléka és temploma.

És mindez nem elmélet, amint Krisztus tanítása a maga egészében is nem pusztán hitrendszer, hanem minden ízében lüktető élet, szellem, erőforrás. Nem fogalmak száraz, unalmas, egyoldalú halmaza, hanem oly tanítás, amelynek természete, lényege a valóságba kapcsolódás, a meggyőződés, szenvedélyes akarás, erős elhatározás, átélés és átérzés, áldozatkészség és elszántság.

Ezért mondta róla Carlyle: „Krisztus tanítása a legmagasabb szó, amelyet a föld valaha hallott.” (Lectures on heroes: The hero as poet.)

Krisztus tanítása oly igazságokat tartalmaz, amelyeket a legnagyobb elmék sem tudnak kimeríteni és e mellett oly világosságok is, hogy a nádfedeles kunyhók lakóit is jobban felvilágosítják, mint a bölcselők minden tanítása képes volna rá.

Krisztus tanítása nemcsak az általános emberi természethez és lelki igényeihez szabott, hanem követőit egyúttal jobbá, tökéletesebbé, nemesebbé, megelégedettebbé és boldogabbá teszi, legyen az bár fejedelem vagy koldus, gazdag vagy szegény, férfi vagy nő, öreg vagy fiatal.

Végre Krisztus tanítása abban is szinte egyedülálló, hogy követőinek nem kell lakást cserélni, foglalkozást feladni, ruhát változtatni, hanem az élet minden tisztességes pályáján, minden vonatkozásban, fennakadás nélkül folytathatja rendes életmódját.

Még azok is, akik Krisztusban csak pusztán embert látnak, elismerik, hogy ha az emberek Krisztus tanítását és erkölcsstanát tökéletesen követnék, semmi sem hiányoznék az emberi természetnek lehetséges tökéletességéhez és boldogságához.

A nap élteti a vakot is. A nap ereje és izzása árad és sugárzik a fekete szén tüzéből, a faggyúgyertya pislogásából, az ívlámpa vakító fényéből, lélekzetünk melegéből, s szívdobogásunk üteméből, még akkor is, ha nem gondolunk rá vagy ha a napnak ezt a közvetett hatását nem ismerjük. Éppígy Krisztusnak egyedülálló, páratlan, világéltető hatását még azok a népek, nemzetek, intézmények és személyek is érzik, amelyek, ill. kik Krisztust nem ismerik vagy semmibe veszik, sőt gyűlölik.

11. FEJEZET

És mit mond a ma?

Ma az emberiségnek több mint egynegyede vallja Krisztust vallása fejének, ha a katolikusokon kívül a többi keresztényeket is ide soroljuk. Maga a katolikus Anyaszentegyház pedig már ma is a világ legnagyobb intézménye. Olyan, mint egy terebélyes csodafa, melynek gyökerei, indái és ágai behálózzák a föld nagy részét. Pedig az Egyház talán még csak gyermekkorát éli és folyton-folyvást, mind nagyobb mértékben növekszik. XII. Pius pápa 1946 október 27-én mondotta az Amerikai Egyesült Államok hittudományi és hitoktatói kongresszusához intézett rádiószózatában, hogy a világon ma és minden évben több mint félmillió pogány és másvallású lép Krisztus táborába.

Ma Krisztusnak már csupán a keresztje is milliók tiszteletének tárgya, hitük felséges jelképe, a változó stílusokban az egyedül maradandó, templomok ormán büszkén csillogó és útmutató jel, magánházakban a keresztény jelleg ismertetője, a szenvedők nyugtatója, a haladók vigasztalója, a sírhantok fejfája.

Krisztus még ma is, tudatosan vagy tudattalanul a világérdeklődés homlokterében él. Ő ma is a világnézetek központi Napja, amely körül keringenek a többi nézetek és irányzatok holdjai és bolygói.

Még Renan Ernő, a Krisztus-ellenes írók e legvesze-

delmesebbje is, kénytelen volt megvallani: „Ezerszer élénkebben, ezerszer jobban szeretve élsz a szívekben halálotóta, mint a földön jártadban. Az emberiségnek annyira szegletköve leszesz, hogy nevedet e világból kiirtani annyi volna, mint azt alapjaiban megingatni.”

Igen, Krisztus ma is él, vezet, irányít és éltet, jobban, elevenebben, lüktetőbben, a tömegekben és az egyesekben, mint valaha!

12. FEJEZET

Csupán ember-e?

Krisztusról, erről a csodálatos jellemű, páratlan hatású, ma is éppoly eleven erővel élő s éltető személyről hívei azt állítják, hogy Isten-ember, nemcsak ember, hanem Isten is! Mint Istent tisztelik, imádják, mint ilyenek hódolnak és áldoznak.

Miért? Milyen alapon?

Kezdetben hangoztatott elvünkhöz képest most ismét nem a Szentírástól kérünk választ.

Napoleon császár mondotta: „Úgy gondolom, értek valamit az emberekhez és mondom önnek, hogy Krisztus nem volt ember!”

Majd így nyilatkozott Krisztusról Bertram tábornoknak: „Ez az, amin legjobban csodálkozom és ami *előttem Krisztus istenségét feltétlenül bizonyítja*: Én magam tömegeket tudtam lelkesíteni, kik halálba rohantak érettem. De szükség volt jelenlétemre, tekintetem villámló szikrájára, hangomra, szavamra, hogy a szívekbe tüzet gyujtsak. Minden bizonnal megvan bennem ama bűvös erő titka, mely képes az embereket elragadni. De azt másokra átruházni nem tudom, egyik tábornokommal sem tudtam azt közölni és nem ismerem a titkot, mellyel nevetem és az irántam való szeretetet az emberek szívében meg tudnám örökíteni, hogy ott csodákat műveljek az anyag segítsége nélkül. Így volt ez Caesarral, így Nagy Sándorral is. És végül is megfélelkeznek rólunk és a hódítónak a neve csak iskolai dolgozatok tárgyaként szerepel. Milyen szakadék tátong az

én nyomorúságom és Krisztus örök országa között, kit az egész világon szeretnek, imádnak és hirdetnek. Nem inkább örökké él-e? Persze ez éppen Krisztusnak halála. *Nem egy ember halála, hanem egy Istené!*"

Goethe nyilatkozata: „A Krisztus személyéből kiáradó nagyság olyan isteni, amilyen módon csak valaha is megjelent, az isteni.” (Goethes Gespräche mit Eckermann. Herausg. von Wold u. Biedermann. VIII. 148.)

Es Rousseau: „Lehet-e az a személy, akinek történetét az Evangéliumok közlik, pusztán csak ember? Ha Sokrates élete s halála egy bölcselőé volt, Jézus Krisztus élete s halála egy Istené.” (Emile, IV. Oeuvres II. Paris. Hachette, 280.)

És így folytathatnók még oldalakon át az éppen nem Krisztus világnézete gyakorlati követőinek megnyilatkozásaiból, hogy Krisztus nemcsak ember volt, hanem Isten is.

De hát kérdezzük meg őt magát. Hogy vajjon ő is Isten-embernek tartja s vallja-e magát. Hiszen erre a világ egyetlen embere sem tudna teljesen kielégítő választ adni, ha Krisztus maga nem nyilatkozott volna önmagáról.

De nyilatkozott. E nyilatkozata szerint Krisztus nemcsak valóságos ember, hanem valóságos Isten is.

Persze Krisztus nem hirdette hatástkeresően vagy villámgyors bemutatkozás gyanánt: „Én Isten vagyok!” Ezt tiltotta nevelői érzéke, finom tapintata és páratlan emberismerete. De minden szava és tette, minden nyilatkozata és viselkedése azt tanította s hirdette, hogy ő egyúttal igaz Isten is.

Napoleon lelkét különösen megragadta és lekötötte az a tény, hogy az egész történelmen át csak egyetlen egyszer történt meg, hogy ember önmagát Istennek nyilvánította. „A pogány zsarnokok ugyan szintén isteneknek nevezették magukat, de ennek nyilvánvalóan csak egy célja volt, hogy

Jézus Krisztus ma is állandóan szállítja a lelkeket a távol-állók közül Egyházába. A 20. század legkiemelkedőbb konvertitáiról F. Lelotte S. J. érdekes sorozatában olvashatunk: *Convertis du XXe siècle* (Foyer Notre-Dame kiadása, Bruxelles).

őrült hiúságukban olyan tiszteletet követeljenek önmaguk számára, mint amilyent alattvalóik a bálványszobornak is megadtak. De ha egy nemeslelkű és szellemdús ember a szó szoros értelmében Ég és Föld urának vallja magát és azt a következő évezredekben az összes művelt népek, a nemes és okos emberek milliói elfogadják, ez az ember csak Isten lehetett. Ahogyan meggyőződése, — fejezte be Napoleon — hogy nem vagyok más, mint ember, szint-úgy meggyőződése, hogy Krisztus más volt, mint ember.”

Valóban, még a világ összes vallásalapítói közül sem mondta magáról egyetlenegy sem, hogy ő maga az Isten; ha mindjárt később, a saját hibáján kívül, követői közül egyesek istenítették is őt.

Egyes-egyedül Krisztus volt az, aki a legvilágosabb, legfélreértetlenebb szavakkal, nyilatkozatokkal és cselekedetekkel tanúságot tett önmagáról, hogy ő az Isten egy-szülött Fia és az Atyával egylényegű, valóságos Isten. Ugyanaz a Krisztus tette ezt, aki egy egész életen át a legmélyebb alázatosságot nemcsak hirdette, de gyakorolta is.

Mármost minden attól függ, hogy Krisztusnak ez a nyilatkozata önmagáról megbízható és hitelt érdemlő-e vagy sem.

Ha hitelt érdemlő, akkor Krisztus valóban az is, aminek hirdette magát, vagyis igaz Isten!

Ha nem hitelt érdemlő, ha nyilatkozata nem fedi a tényt, és „csak úgy mondotta”, hogy ő Isten (de nehéz még leírni is, hát még kimondani vagy elgondolni), csak három más eset lehetséges:

Vagy tévedett vagy (ami előbbinek felső foka): őrült volt vagy közönséges szédelő volt, csalt és ámított.

Vajjon tévedett-e?

Válaszul elég volna egyszerűen utalni arra, hogy ezt soha senki, még Krisztus legnagyobb ellenségei sem merték állítani.

Ilyen főbenjáró, minden kérdésnél életbevágóbb kérdésben tévedett volna az a Krisztus, aki még az ő istenségét tagadók szerint is, a bölcs férfiaknak tökéletes eszményképe, a világnak egyik leglángeszűbb embere volt?

Tévedett volna az, akitől a minden időkre szóló vallás-erkölcsi tanítás ered és aki éles elmével mérhetetlenül kiemelkedik korának, népének és környezetének színvonalából?

Az a Krisztus tévedett volna a leglényegesebb tanításban, akinek lángelméje előtt közel 2000 évnek minden nagy elméje meghajolt és akit még ellenségei is a világtörténelem legnagyobbjai közé sorolnak?

Vagy az ilyen páratlanul bölcs, okos, határozott, kiforrott jellem szenvedett volna olyan végtelenül örült rögeszmében, hogy ő Isten, ha ez nem igaz? Főképp ő, aki olyan földhözragadt szegény volt, hogy istállóban született, otthona sem volt és szinte mások könyörületességéből élt? Hiszen ez esetben ő lett volna a világtörténelemnek legeszelősebb, legörjögőbb félrevezetettje!

Képzeldő örült lett volna az, akinek tanításán közel 2000 év óta nevelődnek, nemesednek egyesek és nemzetek?

Képzeldő örült lett volna az, aki minden korban millióknak bizalmát, hódolatát, szeretetét megnyerte, akiért milliók életüket áldozták fel, aki a legműveltebb népek vallási életének központja és akinek vallását (az összes keresztény vallásokat beleértve) több mint 800.000.000 ember vallja?

Vagy talán csaló lett volna? Mert ha nem volt Isten és magát csak annak hirdette, akkor nem is közönséges csaló, hanem erkölcsileg züllött, az embereket gonoszul félrevezető, bitorló, szédelgő, ámitó, világcsaló volt!

De józan ésszel fel lehet-e ezt tenni arról a Krisztusról, aki példátlan nemes, szent, hibátlan jellem volt, amely még az ő istenségét tagadó elméket is megigézte.

Az a Krisztus csalt volna, aki az igazságért szenvedett és meghalt, nem föllengzően, nem lázas rajongással, szenvtelen szenvedélyességgel, hanem nyugodtan, higgadtan, tudatosan, férfiasan és hősiesen?

De van még egy bizonyíték Krisztus isteni volta mellett. Ez a bizonyíték bizonyos szempontból talán valamennyi eddig említetttnél hatalmasabb és meggyőzőbb. Maga Krisztus hivatkozik rá: Valaki — úgymond — megteszi Isten akaratát, ahogyan azt ő (Krisztus) tanítja, az

megtudja, maga megtapasztalja annak isteni voltát és hogy e tanítás szerzője is Isten. „Aki kész Isten akaratát cselekedni, megismeri a tanításról, vajjon Istentől van-e az?” (Jn. 7, 18.)

Igen, aki erős akaratú, jó szándékkal és teljes elszántsággal megpróbálja Krisztus tanítását alaposan megismerni és tökéletesen követni, az a kezdetben hitetlen s kételkedő, de azután megbizonyosodott és megtért Tamás apostollal együtt kénytelen lesz Krisztus előtt leborulva vallani: „Én Úram és én Istenem.” (Jn. 20, 29.)

Ó, Krisztus-arc! Homályban állunk; a sötétség végtelen perspektívái nyílnak körülöttünk; mit nézünk ki belőlük? A lét érthetelensége, a feleletek káosza, a találgatások zűrzavara rángerőszkolja a kétséget; az éj pedig éj, sötét éj! A foszforeszkáló intelligenciák képtelenek ezt az éjet megvilágosítani: lidérctüzek, — posványba visznek vagy céltalan hajszába ingerelnek. Ez éjben légy Te a mi víziónk, dicsőséges és szép Krisztus!

Halljuk a zűrzavarnak éjében küzdő, törtető géniusok harci kiáltását, mely azt üvölti: keressük a jobbat! De mi azt feleljük: Éljen a legjobb s leborulunk s imádunk Téged! (Prohászka)

Aki behatóbban akar megismerkedni Krisztus személyével, annak a magyar irodalomból TOWER Vilmos: Kicsoda Krisztus? és SCHÜTZ Antal: Krisztus, továbbá BANGHA Béla: Jézus istenségének bizonyítékai c. művét ajánlhatjuk. — A világirodalomban a következő szerzők Krisztus-monográfiái a legkiemelkedőbbek: GRAND-MAISON, GUITTON, DANIEL-ROPS (francia); PAPINI, RICCIOTTI (olasz); ADAM, GUARDINI (német); WILLAM (angol). Papini és Willam műve magyar fordításban is megjelent, Guardini művének (Der Herr) fordítása előkészületben van.

ÉLMÉNY ÉS VALLOMÁS KRISZTUSRÓL

Szemelvények költők, apostolok, szentek írásaiból

VERSEK

A TÁPAI KRISZTUS

*Az ország útján függ s a földre néz,
Arcán szelid mosoly a szenvedés.*

*A falu népét nézi csöndesen,
Amint ballagva munkából megyen.*

*Az ősi népet, mely az ősi föld
Zsellére csak és várja az időt,*

*Mikor saját portáján úr léssen.
Mikor az élet neki is terem.*

*A magyar Krisztus, a falusi szent
Hiszen nekik is megváltást izent.*

*Olyan testvéri áldással tekint
Feléjük és biztatja híveit.*

*Feje fölött a nyárfa is magyar
A fecske is és egy a zivatar,*

*Mely őt paskolja s a falut veri.
És folyton buzgó őt szent sebei*

*Nem a magyarság sorsát hirdetik?
És ki segít már, ha ő sem segít?*

Juhász Gyula

KRISZTUS-KERESZT AZ ERDŐN

Havas Krisztus-kereszt az erdőn *Ki únta a faragott képet*
Holdas, nagy, téli éjszakában: *S dalolt, hogyha keresztre nézett*
Régi emlék. Csörgős szánkóval *Két nyakas, magyar kálvinista,*
Valamikor én arra jártam *Miként az Idő, úgy röptünk,*

Holdas, nagy, téli éjszakában. *Apa, fiú: egy Igen s egy Nem,*
Az apám még vidám legény volt, *Egymás mellett dalolva ültünk*
Dalolt, hogyha keresztre nézett. *S miként az Idő, úgy röptünk.*
Én meg az apám fia voltam, *Húsz éve elmúlt s gondolatban*

Ott röptül a szánom az éjben
S amit akkor elmulasztottam,
Megemelem a kalapom mélyen.
Ott röptül a szánom az éjben.

Ady Endre

KETTEN A MESTERREL

Fehér fényben, fehér ruhában,
Egy férfi jár előttem egyre.
Vezet, vezet, kezem kezében,
Föl a magányos, nagy hegyekre.
Az emberarcok ködbe vesztek,
Ketten vagyunk a hegyeken.
Kézen fogva vezet a Mester,
S én követem.

Megláboltam a pusztaságot,
Homokviharos, sívó tengert.
Szürke porát szívemre szórta,
Szörnyű magánya majd hogy elnyelt.
De tikkadt lelkem felüdítve
A Mester arca járt velem.
Kezem meleg kezébe fogta.
S én követem.

*Lehevertem illatos fűre
Oázisok mézes szelében,
Elálmodoztam rózsás felhőn,
Távol dalon, zsongó levélen.
De kezét homlokomra tette
S megnyitva álmodó szemem.
Előre mutatott a Mester.
S én követem.*

*Elértem a hegyek tövébe
S indultam fölfelé nyomában.
Dideregtem a szirti szélben,
A szikla megvérezte lábam.
Ha megálltam, szemembe nézett
És rám mosolygott csendesen.
S belém szállott a Mester lelke.
És követem.*

*Mikor az első csúcsra értem.
Verejtékes nap estelén,
Mekisértett a nagy Kisértő.
És egy világot tárt elém.
De a Mester szemembe nézett,
Szomorú szemmel, könnyesen,
S rajta kívül nem láttam semmit.
És követem.*

*Járok magányos hegytetőkön,
A magasságos szirthezában.
S egy férfi jár előttem egyre.
Fehér fényben, fehér ruhában.
Léptünk alatt meleg virágok
Serkednek a vad köveken.
Kézen fogva vezet a Mester.
S én követem.*

Sík Sándor

ÚJJONGÁS JÉZUS NEVÉRE

Jézus édes emlékezet
te adsz szívünknek örömet.
Se méz, se semmi nem lehet
jelenlétednél édesebb.

Hallani boldogabb soha
nincs, se dalolni muzsika.
sem elgondolni idea,
mint Jézus, az Isten fia.

Nyelv sohase mondhatja ki,
betű föl nem jegyezheti,
csak aki tudja, hiheti,
mit tesz Jézusért érezni.

Jézus, szívbeli szent öröm,
igazság kútja, fényözön,
gyönyör, túl minden gyönyörön
kihez a vág közel se jön.

Ki Téged ízlel, éhezik
s szomjasabb lesz, aki iszik,
de másra már nem szomjazik.
csak Jézusért óhajtozik.

Estére zárva reteszem
ágyamban Jézust keresem:
titkon vagy fényes tereken
csak őt szeretem, őt lesem.

Máriával bús reggelen
sírjához megyek s nem lelem:
nyögve és sírva keresem:
szívem keresi, nem szemem.

A sírt könnyemmel áztatom,
a tért betölti sóhajom,
Jézus lábaihoz bukom,
testét csüggve szorongatom.

Jézusnak vívom nyomdokát,
sírva csókolom ajakát,
hogy nyerhessem bocsánatát
s teljes malasztja hasson át.

Maradj velünk, Uram, maradj,
fényedből fényességet adj,
elménkben ködöket ne hagyj,
ki e világnak méze vagy!

Ha szívünket látogatod,
az igazság fölragyog ott,
a hiúság elpárolog
s a mélyben szeretet lobog.

Jézus szerelme mennyei
édességgel telisteli,
ezerszer inkább isteni,
mint ki tudhatnám mondani.

Ez amit kínod is — amit
véred ömlése bizonyít,
mely utat váltságunkra nyit
s Istent szemlélni megtanít.

Kegyesem, Jézus, add nekem
szerelmed bővét érzennem,
színed előtt lenni jelen
s glóriába tekintenem.

Ezer vágyam feléd eped:
Mikor jössz, Jézus? kérdelek.
Mikor vidítsz föl engemet?
s elégitéd ki lelkemet?

Ég országának népe, szállj,
ajtót, kaput elébe tárj,
köszöntsd a győztest, harsonálj.
„Üdvözlégy, Jézus, nagy király!

Szent Bernát (Babits ford.)

*Uram halálának szent emlékjele,
Életadó zálog, élet kenyere
Hogy belőled éljen, késztesd lelkemet;
Soha ne feledje édességedet.*

*Kegyes Pelikánunk, égi szeretet,
Véredben, tisztáltant, moss meg engemet,
Egy cseppje elég, ha a mérlegbe hull,
Az egész világnak bűnváltóságául.*

*Most csak fátylas arcod látom, Jézusom;
Kérlek, Uram, add meg, mire szomjazom:
Boldogan láthassam egykor színedet
És dicsőségedben dicsérhesselek. Amen.*

Aquinói Sz. Tamás (Sik S. ford.)

EUCHARISTIA

*Az Úr nem ment el, itt maradt.
Őbelőle táplálkozunk.
Óh különös, szent, nagy titok!
Az Istent esszük, mint az őt*

*törzsek borzongó lagzikon
ették-itták királyaik
húsát-vérét, hogy óriás
halott királyuk ereje*

*szállna mellükbe, — de a mi
királyunk, Krisztus, nem halott!
A mi királyunk eleven!
A gyenge király nem t o t e m.*

*A Megváltó nem törzsvezér,
Ereje több, ereje más:
ő óriásabb óriás!
ki két karjával általér*

*minden családot s törzseket.
Egyik karja az Igazság,
másik karja a Szeretet...
Mit ér nekünk a Test, a Vér,*

*ha szellemében szellemünk
nem részes és úgy vesszük őt
magunkhoz, mint ama vadak
a tetemet vagy t o t e m e t ?*

*Áradj belénk hát, óh örök
igazság és szent szeretet!
Oldozd meg a bilincseket
amikkel törzs és vér leköt.*

*hogy szellem és ne hús tegyen
magyarrá, s nőjjünk ég felé,
testvér-népek közt, mint a fák,
kiket mennyből táplál a Nap.*

Babits Mihály

KIS KARÁCSONYI ÉNEK

*Tegnap harangoztak,
Holnap harangoznak,
Holnapután az angyalok
Gyémánt-havat hoznak.*

*Szeretném az Istent
Nagyosan dicsérni,
De én még kisfű vagyok,
Csak most kezdek élni.*

*Isten-dicséretre
Mégis csak kiállok,
De boldogok a pásztorok
S a három királyok.*

*Én is mennék, mennék,
Énekelni mennék,
Nagyok között kis Jézusért
Minden szépet tennék.*

*Új csizmám a sárban
Százszor bepiszkolnám,
Csak az Úrnak szerelmemet
Szépen igazolnám .*

*(Így dúdolgattam én
Gyermek hittel, bátran,
1883
Csúf karácsonyában.)*

Ady Endre

KARÁCSONYI ÉNEK

*Miért fekszel jászolban, ég királya?
Visszasírsz az éhes barikára.
Zenghetnél, lenghetnél anyalok közt:
mégis itt ridogálsz, állatok közt.*

*Bölcs bocik szájának langy fuvalma
jobb tán mint csillag-ür szele volna?
Jobb talán a puha széna-alom,
mint a magas égi birodalom?*

*Istálló párája, jobb az neked,
mint gazdag nárdusok és kenetek?
Lábadhoz tömjén hullt és arany hullt:
kezed csak bús anyád melléért nyúlt . . .*

*Becsésnek láttad te e földi test
koldusruháját, hogy fölvetted ezt?
s nem vélted rossznak a zord életet?
te, kiről zengjük, hogy „megszületett“!*

Szeres hát minket is, koldusokat!
 Lelkünkben gyűjts pici gyertyát, sokat.
 Csengess éjünkön át, s csillantsd elénk
 törekeny játékunkat, a reményt. Babits Mihály

A MAGYARSÁG DALKINCSEBŐL

GYŐZHETETLEN ÉN KÖSZALOM

Győzhetetlen én köszálom,
 Védelmezőm és kövárom
 A keresztfán drága árom,
 Oltalmamat tőled várom!

Sebeidnek nagy voltaért
 Engedj kedves áldozatért,
 Drága szép piros véredért,
 Kit kiöntél e világerért.

Irgyimet zabolázd meg,
 Szándékukban tartóztasd meg.
 Szegény fejem koronázd meg,
 Mennyen, földön boldogíts meg!

Életemet ostromolják:
 Feszítsd meg őt! azt kiáltják,
 Mint gyilkosok, azt kívánják,
 És véremet szomjúhozzák.

Reád bízam ez ügyemet,
 Én Jézusom, én lelkemet,
 Megepedett bús szívemet,
 Szegény árva bús fejemet.

Irgalmazz meg én lelkemnek,
 Ki vagy Ura mennynek-földnek;
 Könyörgök csak Felségednek,
 Én megváltó Istenemnek.

Kuruc dal.

SZÉP VIOLÁCSKA

Szép violácska, kedves rózsácska, szerelmes kisdéd, szép Jézuska,
 Ki most születted emberré lettél, minékünk örömet szerzettél,
 Kérünk, vigasztald népünket, térítsd magadhoz lelkünket,
 Igazítsd szívedhez szívünket, igazítsd szívedhez szívünket.

Jászolban látlak, szívemben várlak, ó drága kisdéd, szép Jézusom,
 Fogadd el szívem szeretlek híven, szűz ágon virágzott Krisztusom.
 Jászlad szénája, szalmája, szívem jó meleg tanyája,
 Szép kisdéd, szerelmes Jézusom, szép kisdéd, szerelmes Jézusom.

Aldott Teremtőm, szent Üdvözítőm, ó drága kisdéd, szép Jézusom!
 Nincs e világon, ki befogadjon, szűz ágon virágzott Krisztusom.
 Jőjj el, lelkemnek ölébe, zárkózz el szívem mélyébe,
 Szép kisdéd, szerelmes Jézusom, szép kisdéd szerelmes Jézusom.

(Magyar Cantionale XVII. sz.)

A SZÉP SZŰZ MÁRIA SZENT FIÁNAK

*A szép Szűz Mária szent Fiának, Barmok közt, jászolban,
Imígyen énekelt kis Jézusnak: én gyermekem,
Örömet ringatlak, Aludja szénában, szép kisedem.
Szívemből óhajtlak, Örömet ringatlak stb.
Aludj, aludj.*

*Aludj el, magzatom, napom fénye. Nem tudom, mit mondjak
Életem egyetlen szép reménye. örömömben,
Örömet ringatlak stb. Hogy téged láthatlak ez életben.
Örömet ringatlak stb.*

*Aludj el, fiacskám, rózsaszálam, Magamhoz szorítlak,
Aludj el, violám, én zöld ágam. megcsókollak,
Örömet ringatlak stb. Tégedet szívemből úgy imádlak.
Örömet ringatlak stb.*

(Bozóki: Énekeskönyv, 1797)

KRISZTUS VIRÁGUNK

*Krisztus, virágunk, Él Jézus nyilván,
Szép termő águnk, A bűnt lebírván.
Feltámadt Krisztus! vígadjunk! Feltámadt stb.
A bűnből mink is támadjunk!*

*Ki feküdt sírban, Jézusnak éljünk,
Felkele vígan. Semmit ne féljünk!
Feltámadt stb. Feltámadt stb.*

*Felkele fényünk, Úr Jézus nekünk
Krisztus reményünk! Nagy fényességünk.
Feltámadt stb. Feltámadt stb.*

*Jézus hogy felkelt, Boldogság véled
Szentírás bételt. Földön ez élet.
Feltámadt stb. Feltámadt stb.*

*A pokol elhült, Ha véled járunk,
Halál elrémült. Jó halált várunk.
Feltámadt stb. Feltámadt stb.*

*Dicsőség legyen
Istennek égben!
Feltámadt stb. (Ősi ének Sík S. átdolg.)*

PROHÁSZKA OTTOKÁR ELMÉLKEDÉSEI

I. JÉZUS KRISZTUS FÖLDI ÉLETÉNEK FŐBB ÁLLOMÁSAIN

1. Megtestesülés

AZ ELSŐ KARÁCSONY

Az örök Bölcsesség megállapította az Üdvözítőnek bevonulását és fogadtatását. Elrendezte a térben a nemzeteket, s az időben az eseményeket. Kijelölte a történelmi fejlődésnek azt az örökké csülékezetes pontját; alkalmas geográfiába foglalta a népeket s az államokat, hogy e földből a Fölségesnek zsámolya válják, melyre a magas égből lelép, s az élet szövedéke takaró legyen rajta. Fürkésző tekintete várak, házak, paloták közül kiválasztotta a legalkalmasabbat; a lakást berendezte, úgy, hogy minden szög és csap, minden szín és alak stílszerű legyen benne, s midőn elkészült vele, szétlebbentette az éjnek sötét, nehéz függönyét, s mennyei fényben, angyalszárnyak keretében bemutatta Bethlehemet az ámuló világnak, bemutatta a GERMÉKET s ANYJÁT barlangban, jászolban, éjben! Az isteni gondolat ki volt itt dolgozva az utolsó pontig s vesszőig, a „Verbum Dei“ ki volt mondván a lehelet és lélekzet finomságával, a hangsúlyozásnak s előadásnak művészetével. Kezei közt éj és fény, csend és angyalének, Istenanya és rideg jászol, szerető tekintet és tűz-lehelet, anyai karok és fázós érintés, forró szív és szűrő szalma az isteni inspirációt felvevő, finom anyaggá lett, s az Isten azt teleítatta gondolataival és érzelmeivel; azóta ragyog szemünkbe, s nyúl ellenállhatatlanul szívünkbe a szent karácsonyéji Bethlehem!

Ki hitte volna, hogy így jön? Inkább villámlás és mennydörgés közt képzeltük volna eljövételét. De miért gondoljuk, hogy az Isten erőszak, miért nem inkább, hogy alázat és szeretet? Hát ez kevesebb? Hisz az erőszak nem épít, hanem ront, míg ellenben az alkotáshoz csendes és szerető erők kellene. Így épül a tölgy a júliusi melegben, így a sziklarétegek az óceán mélyében, így a társadalom a család békéjében, így a nagy gondolat, a tudás, a művészet a lélek szentélyében. Szeretem a csendet, abban épülök fel magam is.

Verbum Dei: Isten Igéje, a második isteni Személy.

JÉZUS KRISZTUS SZÜLETETT. ÖRVENDEZZÜNK!

Clugnyben szokásban volt, hogy a karácsonyt meghirdették, s erre a hírre mindenki a földre borult, hogy hálát adjon Istennek ezért a végtelen nagy kegyelemért. Rheimsben ezen a napon madarakat bocsátottak ki a dómban kalitkáikból, hogy jelezzék az emberiség kiszabadulását az ördög rabságából. A kereszténység minden templomában, a római Santa Maria Maggioretól kezdve az utolsó hegyvidéki kápolnáig, megcsendül a szentéj éneke: „Christus natus est nobis, venite, adoremus”, Krisztus született nekünk, jertek, imádjuk Őt! Ez éjjel ült egykor Greccio-ban assisi Szent Ferenc páratlan karácsonyt; a szomszéd falvak, s tanyak népe fáklyákkal vonult fel, s énektől visszhangzott Spoletóig a völgy; ő pedig egyre csak a bethlehemi Kisdedről beszélt, s nem merte kimondani nevét, mert nem bírta volna ki érzelmeit!

Ó igen, minél több érzélem járja át, s minél édesebb áhítat hevítse szívünket, hodd érezzük meg, hogy Krisztus született, hogy az Isten emberré lett. Örömujjongás hangzott föl körülöttünk — mondja Szent Bernát — szent vígságnak s megérezett boldogulásnak szava halatszik a bűnös sátraiban! Jó ígét, vigasztaló szótatot hallottunk, örömteljes kijelentést vettünk — szótatot, s kijelentést, melynél erősebb s édesebb nincs! Ó visszhangoztatók azt hegyek s erdők; visszhangozza azt az ég, s teljék be vele a föld; csodálják azt meg az állatok, s vegye azt mély tisztelettel s lobogó örömmel mindenekelőtt az ember: Jézus Krisztus, az Isten Fia, Betlehemben született! Van-e szív, még ha kőből volna is, mely ez ige hallatára meg nem olvadna? Hol van hit, szótat, hír, mely édesebb volna, s melyhez foghatóról a világ nem hogy hallott, hanem csak álmodott volna is! Tehát Krisztus született! Örüljön hát, kinek nehéz a szíve a bűnök terhétől, mert Jézus szeretete, irgalma meghalad minden ocsmány bűnt. Krisztus született! Örüljön hát, kit a kísértések ostromolnak, mert Krisztus gyógyító kenetétől meggyógyul minden beteg szív. Krisztus született! Örüljön hát mindenki, ki a nagyot s dicsőt szereti, s azért lelkesül, mert vezetőre lel! Örüljön, örüljön mindenki!

Ha ily meleg lesz a szívünk a karácsonyi szent örömtől, akkor tudunk majd szeretni magunk is, tudunk majd élni, s ki nem fáradunk. Nem mondhatjuk majd egykönnyen, hogy elég már, mikor egyrészt folyton új bajok s megpróbáltatások érnek, másrészt Krisztus folyton velünk van s velünk marad, hisz azért jött.

Ennek a kitaró és hűséges szeretetnek jelképe a karácsonyfa. Szeretni jó sorsban, s keserűben egyaránt; szeretni, míg Isten akarja, hogy éljünk. S azért kitarjuk szívünket, szeretetünket, s irgalmunkat, s kiterjesztjük zöldelő fenyőfaágakként lelkünk karjait az inség s szenvedés fölé.

PILLANTÁSOK A SZENT ÉJBEN

Lelkemben visszaszállok a múltba s szemlélem ennek az én szülőföldemnek határát mikor az első karácsonyest ereszkedett a világra. Ez a nagy Duna úgy folyt akkor, mint most; a Garam-völgyének mocsarai az alkony elhaló világosságát tükrözték; a márianosztrai csúcsos hegyek, a Pilis, a Duna trachitszegélye részvétel nélkül merültek el a homályban; a Lázkereszt sziklája alatt zsongott a hullám, de keresztet még nem látott csúcán; vadludak gágogó csataélei vonultak el fölötte, a római legionárius megitta lovát s nyugalomra készült; túl a Dunán kigyúltak a barbár táborok tüzei. Mily világ! S most a bazilika nagyharangja zúg s elnémítja a Garam hídján robogó gyorsvonat zörgését; a lakóházakban kigyúlnak a karácsonyfák illatos gyertyái; városok és faluk életébe bele van szöve annak az első karácsonynak áldása... Ezt mind a bethlehemi gyermek tette; elváltotta a világot. Mint vízben a cukor s tűzben a vas s napsugárban a jég megolvad; úgy olvad el kezei közt s szeme édes tekintetétől a kemény, a jeges, a vasas világ... Ó Uram, folytasd művedet... bennem s körülöttem!

Vetek egy tekintetet magamra is. A szent Szűz nekem nyújtja gyermekét. Barlang, istálló, jászol, szalma, elhagyatottság, szegénység a kerete ez isteni adománynak. Mindenkinek lehet isteni édesége, még ha istállóban lakik is. Ne lakjék ott; helyes; de mivel a világ fejlődését parancsszóra megcsinálni s kint és nélkülözést egy legyintéssel száműzni nem lehet, állítsuk bele minden állásba s életnembe az Isten erkölcsi erőit; mert mi nem a gazdagságtól várjuk a jót, hanem jők akarunk lenni szegénységben s gazdagságban, betegségben s egészségben egyaránt. Ah, bennünk van a jóság forrása, bennünk fakad a jó, az isteni akarat. Ez kell mindenek előtt.

MENEKÜLJÜNK A GYERMEK JÉZUSHOZ!

Meneküljünk s bújjunk el a bethlehemi barlangba! A sötét, haragos Jehova s a reprobációnak Istene elől meneküljünk az Istenfiának jászolához! Szegődjünk e Gyermek-Istenhez; arcocskájától szétfoszlik a létnek felhős tekintete! Ha filozófiánk röstelkedik, ha teológiánk aggaszt, csókoljuk meg a gyermek kezét; az nem diszputál, nem szédít, nem temet homályba, nem rémít. A gyermek egy szeretetreméltó, kedves, bájos valóság; tekintete gondot s kételyt feledtető fény; mosolya biztatás. S ez az isteni gyermek, higgyétek el, mindez nekünk: báj, biztatás, gondot s kételyt feledtető fény! Eljött, hogy bizzatok benne s hogy szeressétek őt! Ki ne futna éjből, kételyből, örvényekből feléje? Feléje: hitünk víziójához, reményünk otthonához, szeretetünknek karácsonyi Bethleheméhez?

Ó Bethlehem, Bethlehem, örök szeretetnek naív megnyilatkozása, hadd értsem meg suttogó szózatodat: szeress és ne kételkedjél!

Reprobáció: megtorlás.

2. Kínszenvedés és keresztthalál

ÉRTEM SZENVED AZ ÚR JÉZUS!

Teljes bíbordíszben, koronával fején, jogarral kezében, kísérettel lép fel s vonul el a keresztúton a penitencia királya. Aki ezt megérti, sírni kezd; aki elindul nyomában, nem győzi tisztára mosni lelkét.

Jézus alázatba és szenvedésbe öltözve eleget tesz bűneinkért: mélyebben följogva: bűneimért. Akit a penitencia kegyelme megérint, annak szemei előtt a passió izgalmas jeleneteinek alakjai szétfoszlanak, a zaj elcsitul, Jeruzsálem környéke pusztá lesz, a két lator keresztje eltűnik s a lélek magára marad Jézusával. Keresztje előtt térdelék, vérének csepegését hallom, minden kínja lelkemre borul; megnyitja ajkait s kérdi: Ember, mit tettél? S öntudatom feleli, az egész világnak kikiáltja: Vétkeztem! Bűneimet senkivel meg nem oszthatom, értük mások könnyeit föl nem ajánlom; hisz úgy állok itt, mintha az egész világban én magam volnék, mintha nem volna anyám, atvám, barátom! Valóban, ezek most számba sem kerülnek; nekem, nekem magamnak kell penitenciát tartanom!

De a penitencia érzése tüzesebb, mélyebb; ezt az az öntudat, hogy vétkeztem, nem jellemzi eléggé. Jézus, miután kérdőre vont, magára veszi bűneimet; megrémülve kérdezem: Mit akarsz, Uram? hová mész? „Vado crucifigi.“ Én voltam a bűnös, de a penitenciát az Úr Jézus tartotta meg helyettem s meghalt értem. Értem halt meg; ne mondd, hogy sokakért! Minden virág a földön azt mondja: a nap értem van az égen, belőle, általa élek. Így az Úr Jézus értem szenved; értem gyulladt ki a lelke vérvörösen. S azt mondják a szentek: értem, értem halt meg; ezt mondja a szent Szűz a maga módja szerint; ezt mondom én is: Értem, értem szenved; úgy szeret, hogy értem halt meg. Ah, Istenem, van-e melegebb, feneketlenebb mélység, mint ez az igazság: értem halt meg az Úr!

Penitencia: elégtétel bűneinkért.

Vado crucifigi: megyek, hogy keresztre feszítsenek.

A KERESZTFA ALATT

Ott állok magamban, az Isten végtelen szeretetében; lelkemet elfogja a könnyörület s az imádás mély érzése, szemembe könny gyűl; lehajtanám fejemet, de a kereszt vonz, készlet, hogy nézzek rá. Mit adtunk neked, Uram, neked, kit szeretnünk és imádnunk kellett volna? Eljöttél s barlangba szorultál; körülnéztél s Egyiptomba jutottál; ábruhában járó faragó ács voltál. Egyszer indultunk pálmaágakkal eléd s Te sirtál; egyszer bíztad magad ránk s Barabbást választottuk; egyszer akartunk koszorút kötni neked és tövisből kötöttük; egy arcképedet vettük s az „Ecce homo“ arca maradt ránk; egyszer kértél inni s ecetet nyújtottunk. Ó, ki hitte volna, hogy ez legyen köztünk sorsod, hogy ilyen legyen utad. S most jüggsz itt, mint megfagyott imádság, mint megkövült, kiáltó szó. Kitért karokkal s nyílt ajakkal kiáltasz irtalomért. Nagy, szent az Úr, ki önfának sem kegyelmezett...! Mily rémséges fölségben hirdeti ezt a kereszt. Emberek, féljétek az Istent s szeressétek Krisztust; Ő felétek kiált, kiált a végkimerülésig: ó, ha valamikor, hát ma halljátok meg szavát; esd, hogy kiméljétek s becsüljétek meg lelketeket.

Winkelried magába döfött néhány ellenséges dárdát: Krisztus pedig koszorúba kötötte az egész világra szóló átkot, hogy fejére vegye. Tövískoszorús, pusztaságban égő csipkebokrunk, végtelenül édes és erős szeretet tüze lángol benned, serceg, fölcsap... itt is hallom a szózatot: szent a föld, ahol állsz: vedd le lábad saruit!

Jézus vérének áldása és ereje mély, szent titok, „mysterium fidei“. Megtörte szívét, kiöntötte utolsó csepp vérét s „eltelt a ház a kenet illatával“, eltelt vele az ég, a föld s kivált az Egyház. Oltárán áll e szent vér Grál-kelyhe! Csak egy cseppet, Uram, csak egy cseppet! Ez a tüzes vér, ez a véres tűz kiéget mérget, kint, bünt, halált! Ez a harmatos csepp megtermékenyít örök tavaszt; ez az édes vér szomjat olt; homlokunkon királyi kenet, kitér előle a bosszú s az öldöklés anyala. Ajkon isteni édesség és örök mosoly. Szívben hősök vére. Mi volnék nélküled, édes isteni vér? Mi volna nemzetiségem, ha nem te pezsognél bennem s mily átok sötétédnék rajtam, ha nem a te véred volna rajtam és testvéreimen? Mikor gyónni megyek, e vérben mosom meg lelkemet; mikor áldozom, ezt veszem s arcomon piroslik tüze.

Ecce homo: Ime, az Ember!

Mysterium fidei: hittitok.

3. Feltámadás

FÖLTÁMADOTT!

„Az angyal mondá...: Ne féljete... tudom, hogy Jézust keresitek... Nincs itt, mert feltámadott, amint megmondotta“ (Mt. 28),

Ti ne féljete, kik Krisztust keresitek, sőt vígadjatok s örömet üljete... a sírban is, mert végtelenül nagy, hatalmas és dicsőséges a ti Uratok. Ő a föltámadás és az élet, s a fölfordított sírkövön nem márványalak, hanem én a Fölségesnek eleven angyala vagyok emléke. Mint karácsonykor a pásztoroknak a megtestesülés angyala hirdette a „nagy örömet“: úgy húsvétkor a föltámadás angyala hirdette az erő és győzelem evangéliumát, azt, hogy „Föltámadott“. A hitetlen, diadalt ülő világban, hol Jézus végleg tönkrement s reá, a Messiásra csak akasztófa és sír emlékeztet, a hivatalosan, ünnepélyesen, nyilvánosan, millió ember értesülésével, három törvényték beleegyezésével lepecsételt sírkövet haramdnpra elhengerítette az Úr keze, s Jeruzsálemnek fülébe dörgi az üres sír s a legújabb evangélium: „Nincs itt, föltámadt.“ Ez minden tekintetben a legnagyobb „jel“. Krisztus legnyilvánosabb csodája. Egy csodában sincs a nyilvánosság úgy lefogva, mint ebben; e csodájához kíséri Krisztust millió hitetlen ember, e csodájára figyelmeztet a zsidóság minden intézménye, a leglármasabb felvonulás riasztja fel a pascha emelkedett hangulatú népét s meghívja, hogy lássák Krisztus meggyaláztatását, hogy tanúi legyenek kereszthalálának, de tanúi egyszeresmind üres sírjának. Szent Péter mondja: „Zsidó férfiak és mindnyájan, kik Jeruzsálemben laktok: a názáreti Jézust, az Istentől tiköztetek erök és csodák és jelek által igazolt férfit megöltétek. Kit az Isten föltámasztott halottaiból... Ezt a Jézust föltámasztotta Isten, minek mi mindnyájan tanúi vagyunk.“

Ez a legnagyobb csoda, mert legistenibb, legalább is legkevésbbé emberi, hisz benne megszűnt, elveszett az ember! S Krisztus ehhez köttöte hitelét, az ember bukásához, hogy ne kételkedjünk istenségében... Ha lenyugszom, akkor támadok fel; ha tönkremegyek, akkor gyözök; ha meghalok, ha nem leszek, ha az ember-Krisztus nincs többé, akkor meglátjátok, hogy Isten vagyok! Uram, hiszek benned; hiszek csodáid miatt. „Operibus credite“ („Tetteimért higgyjete“ Ján. 14, 11). Apostolai nem fáradnak ki hirdetni a csodák világgraszoló tanúságát, ezt hirdete a keresztény községek s az egyes keresztények a szájukkal, vérükkel. Máté 42, Márk 37, Lukács 43, János 14 csodáról tesz említést. Az evangéliumban tehát, mely kis nvolcadrében alig 200 lapot számlál, több mint 100 csoda van fölsorolva: halottak föltámasztása, gyógyítások, kenyérszaporítás, s végül a föltámadás! Hiszek benned Jézusom, mert ugyan-csak kinyilatkozttatad magadat.

A FÖLTÁMADT KRISZTUS GYŐZ A HITETLENSÉGEN

A följordított sírkövön, mint piederstálon mutatkozik be az a titokzatos, halált és bünt legyőző hatalom, s minket is valami szent borzalom száll meg. Krisztus győzelme megrendítő. Győzött a hitetlenségen!

Diadala a fényes világosság, mely a kételyt eloszlatja, az a rendületlen megnyugvás, mely a feltorlódott hullámokat elsímítja, az a biztonság, mellyel összes aggodalmainkra azt feleljük: Ő, az Isten fia. Már nagypénteken este fölragyog ez a sugár, de az csak esthajnal volt; ott mondta a százasos: „Valóban, az Isten Fia volt.” De ami ott alkony, az itt ragyogó napkelet. Nem a keresztján, hanem a dicsőséges föltámadásban kaptuk meg az Isten kinyilatkoztatását, hogy Krisztus az Isten Fia. A hitetlenség, a keresztrefeszítés szentségtörése, a tagadás diadalmi mámore szükségessé tette ezt a legfőbb kinyilatkoztatást: föltámadott, tehát Isten.

Krisztus is titokzatos valójának e fejlődésére mutat rá. Suttog körülötte a kétség; a halandó lét, s a halál kettős homályt borít rá; igaz, hogy a hit mécsét tartja mellette az apostol, aki mondja: „Te vagy Krisztus, az élő Isten Fia!” De a mécses kialudt nagypénteken. A Messiás meghalt, vége van. A bizalom palmaága elhervadt az apostolok kezében is. Meg kell újra gyújtani a mécses, de nem földi tűzzel, hanem örök fényvel. Krisztus sírjában Isten gyújtja meg, s azt megmutatja nekünk: „Lumen Christi! Deo gratias!”

Mindennek így kellett történnie; így, páratlanul. A halál kapujában kellett Krisztusnak győzelmi zászlaját leszúrnia; az élet Urának a halál keretében kellett bemutatkoznia; ez a fekete keret ezt a glóriás képet ezerszer vakítóbban mutatja be a világnak, mint a bethlehemi éjféli szent karácsonyát. Csak dühöngjetelek, van nekem trónom, zsámolyom; gyöngykoszorúmat abból a mélységből hozom, melyben ti mindnyájan hajótörést szenvedtek, mind, mind fáraók, cézárok, satrapák, bölcsek, próféták, költők, szépségek, s babérom lengő szalát az örök élet virányairól tépem. Meglátjátok, mily „győzelmet” éneklek; megsüketültök, megvakultok, ha nem szerettek. De ha szerettek, elragadtatásban tágra nyílt szemmel néztek, s lelkendeztek. Jézus, Jézus, utaid a dicsőség magányos útjai, csak Te járhatasz rajtuk; de jó, hogy a dicsőség, s erő ez útján hozzánk jössz, s értünk jössz!

Feltámadt Krisztusom, áldozatos lelkesüléssel Reád bízom magamat. Hívlak, keltegetlek én is! Uram, ébreszd fel erődet, s uralkodjál! Ragyogjon föl igazságod, villanyozza fel lelkünket a megújult kereszténység tavaszi éledésével. Én hiszem, hogy új világot teremtesz most is itt, énbennem is. „Exsurge, Domine!”

Lumen Christi! Deo gratias! Krisztus világossága! Hála Istennek!

4. Mennyebe menetel

ÚTJELZŐ AZ ÖRÖK HAZÁBA

Eltűnt egy ragyogó felhőben. Ez a fölmenet szemmel látható volt egy darabig, azután a dicsőséges Krisztus egy pillanat alatt bárhová eljuthatott. Számára a tér nem bilincs, nem korlát. Jézus e fölemelkedése nagy kiáltójel, nagy útjelző, mely az égbe mutat: jertek utánam e keskeny úton, meredek ösvényeken, de a szellem erejében. És mennek Utána mindazok, kik vágnak „ad aeternitatem“. Excelsior... emelkedjünk rendületlenül felfelé hitben, reményben, szívtisztaságban.

Győzelmi bevonulás abba az országba, hol Ő a király; az erény, a szépség, az erő, a lelkek országába.

A túlvilág „más“ világ. Az erdő más, mint a tenger; a pacsirta dala más, mint a betű. Más, más! „Szem nem látta, fül nem hallotta“; abból, amit a szem lát, a fül hall, azt a „más“ világot föl-építeni nem lehet. Ki kell emelnünk gondolatainkat a színek, a hangok, a test kategóriáiból; ki kell emelnünk céljainkat az érzéki javak szféráiból. Mily ébredés lesz az a halálban! Mily találkozás Krisztussal! Mikor elváltozik a lét, s a lélek elrelik új étellel, új gondolatokkal, új vízióval, új érzéssel; mikor isteni mélységek nyílnak meg benne, hogy az erő s öröm óceánjának friss, eleven árama szakadjon bele.

Mikor jövök, mikor lépek Eléd, Istenem? Mikor indítod meg bennem ezt a csodálatos metamorfózist, hogy földiből égi legyek? Jőjj, Ur Jézus! Erősen dolgozom, hogy a föld ne rontsa el az eget bennem!

II. ELMÉLKEDÉSEK AZ OLTÁRISZENTSÉGRŐL

JÉZUS VELÜNK AZ OLTÁRISZENTSÉGBEN

Jézus velünk. A legnagyobb áldás az, hogy Isten velünk. Az izraelitákkal a pusztában volt, s éjjel, mint tűzoszlop örködött fölötük. A pusztító éj megszűnt rémes lenni, a sátrak alatt lakó nép föl-föl riadva álmából a vadállatok ordításától, megnyugodott, midőn látta a tűzoszlop vörös fényét. Velünk az Ur — mondogatták, — nem félünk.

Nekünk a mindenható szeretet állandó csodájaként itt hagyta tabernákulumaiban az Ostyát, nem emlékét, nem szimbolumát, nem ígéretét, hanem dobogószívű, véres valóságát.

És azóta telik a föld az isteni Jelenlét tüzes csomópontjaival,

születnek a tabernákulumok a napjárás végtelen boltozatai alatt emelkednek a dómok és a misszióskunyhók az Ostya titkának mélyén dobogó Istenszív hajlékai fölé. És tüzelnek az emberlelkek felé az esengő szeretet, a lobogó, hívó, sürgető szeretet fénykévéi és átégnék a Krisztus-szemek sugarai, éjtszaka a hallgató templomfalakon megkeresni a szeretetet és a bűnt; magányos, tiszta lelkek szóval nyugalmát és tobzódó szennyek zsbongó tanyáit.

Testvérem, ha késő éjjel zárt templom mellett haladsz el, s az Ostya halvány lámpásának fénye megcsillan a színesrajzú ablaküvegen, érzed az isteni szeretetnek minden kőfalakon átverődő tüztét, mely eleven lángereken jön bele tégedet a lélekközösségek izzó hálózatába? És ha a nappal forgatagában, zúgó gépkocsi túlközlő futása közt bonyolítva utad, messziről templomkereszt rajzoldódik az égen, rá gondolsz, hogy alatta természetfölötti vonzások kohója ég, érzed a nagyváros szürkeábrós emberkavargásában, egymásra fekvő kődobozai között a katolikus keresztiek aljából szét-tüzelő sugármetszéseket, melyek mind-mind a te szívedet keresik? Tudod, hogy a néma templomok oltárházaiból a fehér Ostyák Istenszíve igazi természetfölötti hullámleadásával szövö be a várost, a hegyvidéket, a kerekarcú földet, a faltalan mindenséget, s hogy ennek a mennyei rádió-szolgáltatnak csupa emberszív a fellevő lámparácsa? És érzed, hogy mikor a templomod homályában letérsz a zárt oltárház előtt, a szeretet édesen ragyogó szeme tüzel reád, hogy titokzatos életkeringés indul az Ostya eleven Szívéből a te szíved felé, hogy mint igazi életcsatorna kapcsol téged ez az egyesülés ahhoz a búzaszemekből préselt hófehér matériához, melyet titokzatos otthonául választott az Isten, hogy megmaradjon a te tériességed határai s a te időérzésed igényei között?

Igy mutatta meg nekünk, hogy anyagba fogódzva, anyagra támaszkodva, anyaggal harcolva lelket éljünk és mindig szellemibbé legyünk.

SZENTÁLDÓZÁS ELŐTT

A szentáldozásban két ember találkozik: a királyi ember, ki mennyegzős örömet akar közölni velünk, és az utcáról behívott tömegember, kinek nagy szüksége, de semmi jogigénye e kiváló kegyelemre. Sok-sok ember járul ide mindenféle kétellyel, bajjal, gonddal, keserűséggel, vággyal, és mind keres vigaszt, s erőt. Mélyessze csak bele lelkét Krisztusba, a királyba, s bíróba, a szenvedőbe, s jó pásztorba, a vándorba, a samaritánba; vegye, s egye a lelket: bizonyára talál gyógyulást és erősséget. Ne gondolja senki, hogy Krisztus megveti őt. Nem azért hívta mennyegzőre. Ha pedig becsül s szeret, bizonyára segít. Épen azért, mert oly nagy, kiterjeszti figyelmét a legigénytelenebbre is...

Testvérem, egyedül vagy? Nincs célod, nem látod értelmét életednek? Hünyt szemmel jársz. Nyisd ki a szemed. Bánatos csend hallgat körülötted? Egyedül vagy, nincs akit szeressz? Füleid be vannak tömve, nem hallod, hogy Jézus utánad kiált? Ott vár téged tabernákulum mélyén, vár téged, szeretni akar. Majd elmondja neked, hogy Érte lettél, hogy neki születted. Majd elmondja, hogy lelked Neki van szánva, arra való, hogy szeretetében megsemmisüljön, hogy odaadásában örök tavaszra nyissa szemét már itt, ezeken az árnyékos, iszapos, bozotos földi mesgyéken. Érte vagy, Ővé vagy, Neki adott Az, aki teremtett. Nincs más választásod, mint vergődni abban, hogy ezt nem tudod, nem éled, vagy szent elfogadásban fenni ebbe az isteni ténybe személyes akaratodat és megkezdeni már e földi téreken, minden tövisek és tarlók között mennyországot. Ébredjen, ujjongjon fel a lelked. Ővé vagy, szabad, kell az Ővének lenned, ez a dobogó Isten-szív megvásárolt téged az örökkévalóságnak. Szeretetébe hív, fölemel, megszentel, boldogít. Édes öröm lesz a lelkedben otthon. Ha magadra maradsz, szétmálló mocsár vagy, mely csak fertőzetest termel, ha pedig Krisztussal egyesülsz, olyan vagy, mint a hatalmas eleven folyó, mely méltóságosan és feltarthatatlanul hömpölyög tengere felé. Királyi úton mégy Isten elébe.

Boldog a lélek, ha Krisztussal kapcsolódik, és feléje vonja őt minden vágya, legmélyebb sóvárgása. Boldog, aki Krisztus lelkével, életével egynek tudja magát. Vele minden akaratában, törekvésében, imájában egyesül. Mint az anya imádkozik a gyermekével, s annak szívét a magáéba zárva emeli Istenhez, mert szereti, mozdulatait követi, vezeti, úgy tesz a Megváltó velünk. Adjuk át magunkat, mint gyermek anyjának, álljunk egészen vezetése alá, tekintségünk tulajdonunknak mindent, ami az Ővé, imáját, érzelmeit, életének érzéseinek melegét, tisztaságát, energiáját. Krisztus Szívéből. Krisztussal kézenfogva lépünk Isten elé.

*

Térden állva nézni Krisztust, nézni és csodálni s elragadtatással függni Rajta! Mikor a tengert vagy az Alpeseket, vagy a vihart nézem, letérdelek; hát még mikor Jézust nézem. Nézem, hogy mi a magassága, mélysége és végtelensége lelkének, és elmerülök benne. Érzem, hogy Ő is néz engem. Aztán leülök Annak árnyékába, kit lelkem kíván: itt az árnyéka a fehér szent ostyá; ha csak árnyéka esik rám, meggyógyulok. Tehát csak nézni a hit szemeivel, a hit intuíciójával... ez a tekintet kihúzza a lelkemet.

Lelekesen bízni Benne. Ő mondja: Nem halsz meg, élni fogsz. Jól, szépen, erőteljesen. Élni, mikor a halottak napja borul rád; élni,

mikor küzdesz, s pusztában jársz. Az élet az én büvköröm, azzal van telítve az Oltáriszentség atmoszférája. Megyek tehát és mondom: Ha csak ruhája szegélyét érintem, meggyógyulok; ruhája szegélye ez az Ót takaró fátyala a kenyérnek s bornak. S nemcsak meggyógyulok, de elváltozom belé, Ő ígérte meg.

Szeretettel közeledem; szeretetemet vele szemben örömmé lesz, mert Ő itt van és szeret engem, kincsem és édes nekem. Élvezem és megnyugszom Benne. Nagysága először elnyom, de szeretete észre térít és átkarolva mondom: megtaláltam, akit kerestem; átfogom és el nem ereszttem. – Ez az örvendező szeretet gyűjtja ki imádságomat. Nincs mély imádás, ahol nincs öröm; az imádás az Istenben való bensőséges öröm. – Ugyancsak áthatja lelkemet a szent tisztaság kogylme. Az örvendező lelkek tiszták is, mert a tisztaság az örvendező lelkek velejárója; az ő hazájuk a napfény, és az ő hangjuk folytonos énekszó. – Tehát hittel és alázattal, reménnyel és szeretettel, örömmel és imádatlással készülök szentáldozásomra.

SZENTÁLDOZÁS UTÁN

Első érzelmem mélyeséges hódolatom: Jön a király, a Fölség! dobog a szívem s csuklik a térdem. A Mekkából jövő zarándok-járatok elé borulnak a mozlímok, hogy lovak, tevék menjenek el rajtok. Bevonuló királyom elé terjesztem ki érzelmeim szőnyegét; eléje szórom virágaimat. Por vagyok, tehát a lábai alá való. – Majd ismét a trónon, szívem trónján ülő királyt látom, ki szeretettel nézi törekvésemet. Mily vízió! Mily hegyek, montes Dei! – De végre is az emberséges Úr előtt állok, és hajlékomba vezetem: tiszta a házam, muskátlí és szekfű van ablakaimban. Üdvözlégy! Leborulok előtted, mint Ábrahám, mint Szűz Mária.

Aztán kitör a lelkemből a dicséret; mert itt a mennyország, kell tehát az angyalének, a „Szent, Szent, Szent“. S hol vannak az angyalok? Ah Uram, még próféta sem vagyok, hanem gyarlószívű szolgád csak. De Te nem veted meg a tilinkót sem. Angyalok énekeltek fönt, pásztorok tilinkóztak lent. Szívemben is visszhangzik a Glória... A szeretet kemencéjében vagyok, és a három íjjuval énekelek! Nem fojtom el dalaimat.

Érzem, hogy szeretsz, Uram! Megpihenek, megnyugszom kebleden, egyesülök Veled a szeretetben. Elfelejttem szívem változóságát és élvezem a Te változhatatlan, örök szeretetedet. Ó szívem, hát elszakadhatnám valamikor Jézustól?! Még a gondolat is bánt; gondol-e a jegyes válásra az oltár előtt? Hát én sem gondolok, beleélem magamat Jézus szeretetébe és boldogságom lesz öntudatlan föltétele hűségemnek.

Kitárom lelkemet, s ha már eltelek az Urral, hát kérek. Kiöntöm elébe lelkemet. Kérek világos ésszel, meleg szívvel, erős kézzel. Mint a reneszánsz mesterei, a nagy géniuszok bőrkötényben jártak műtermeikben: én is nagyot gondolok és munkás kézzel nyúlok művemhez. Térdelek és imádkozva gyúrom, mintázom, kalapálom lelkemet. – Sokszor kértem szépen, de nem dolgoztam erősen; nyafogtam, nem alkottam; immel-ámmal áldoztam; most imádkozom és kérek, de erős kézzel dolgozom is. „Nem eresztlek el, Uram, míg meg nem áldasz engem.“

Tanulmányozom szívemet-lelkemet s Jézus inspirációi szerint. Mi van már bennem a szolid erényből? Mi fejlődésem akadálya és haladásom veszedelme? Van-e már valamiképp krisztusi életem? Belenézek magamba a hivatott művész szemével, kit Jézus kegyelme hevít és segít.

Föläjánlom magamat: szívemet, akaratomat, mert Jézus kéri: Add, fiam, nekem szívedet. Föläjánlom testemet, hogy élő és szép áldozat legyen. Föläjánlom életemet, hogy ne éljek már magamban, hanem öbenne. Életközösséget keres és életet ad; adjam tehát oda viszont szívemet, testemet, lelkemet; akkor lesz mindez az övé, ha az ő gondolata és ihletése szerint alakul ki.

*

Uram, hála Neked, hogy hívtál, hála Neked, hogy megparancsoltad Hozzád hasonlitanom, hála Neked, hogy lelkem épségét vigasztalásoddal védelmezted. Uram, minden a Tied. Ehhez a mindenhez most alázattal adom hozzá a Te kegyelmedből szabad emberi akaratomat. Ez az akarat belőled fakadt, Te szárnyaira bíztad, íme, sok tévelygés után most Hozzád visszaszáll és esdekel: rejts el engem a Szívedben. Meríts el engem végtelenség tengerében, nem akarok énmagam lenni, mert meghallottam a szavadat. Meghallottam az élet zúgó, dübörgő tengerzajában, meghallottam a Te hívásodat. Tévedt gondolatok egymásra üdvöltése, emberi elveszettségünknek csörömpölve törődő sziklatörmelékei nem tudták túljajongani a Te eucharisziás suttogásodat. Eljöttem, mert vártam a hajódat, mert megismertem a vitorláidat, lelkem a Te szomjazó Sentád, aki viharzúgásra süketen meghallotta a sóhajtsódat. Engem vártál, legyen karom a Te karod, izmom a Te izmod, ajkam a Te ajkad, szívem a Te szíved. Akaratod mozgasson engem, szereteted égessen engem, s a Te szolgálatodba, örök fogságra fogadj be engem!

Uram, egész lelkem a Te isteni Szívedre táruul, megigézetten állok szent büvörödben. Minél inkább közeledek Hozzád, annál meszebb van végtelenség, de szent emberséged annál mélyebben enyém. Már nem én imádkozom, hanem Te imádkozol bennem. Már nem térdeidet ölelem, hanem Szíveden nyugszom és hallom,

az isteni érverés ritmusát, hallom mint megállíthatatlanul suhanó léptekeket az üdvösség felé.

Mit akarsz, Uram, tőlem? Mi vár rám a jövőben? Engedelmeséget kívánsz-e, vagy vért, s életet is? S mit adjak Neked most, úgy-e valamit, ami áldozatomba kerülne, de amit üdvöm, haladásom követel tőlem? Ecce ego! Ime, fogadj el engem!

III. ELMÉLKEDÉSEK JÉZUS SZENTSÉGES SZÍVÉRŐL

NÉZD EZT A SZÍVET!

Az Üdvözítő szent Margittal együtt minket is hív: „Nézd ezt a Szívet, mely úgy szerette az embereket...“ Igen, nézzünk fel Reá, értsük meg Ot. Jó itt gyökeret vernünk, jó itt minél mélyebbre ásódnunk. Jó itt megtanulnunk, hogy ahova e Szívnek vére csepent, az a mi talajunk, ahova a dobogása hallszik, az a mi levegőnk. Jó nekünk lesni e Szív sóhajtását, elérteni suttogását, lelkünkbe, mint háládatos virágba, belenöveszteni sugarait. Ez a Szív majd eldobogja nekünk az Evangéliumot, ez a Szív majd mennyei mezőkké tárja az írott szavakat, e Szív majd homlokunkra égeti Krisztus nevét. Ó majd elmondhatja velünk a Miatyánkot úgy, mintha most tanulnók az Igés Istenajakról a napsütötte domboldalon; majd megint elvissz hódítani az éjszakai puszták magányosságába, hol forró küldetését éli és Atyjába fogózik a földönjáró Istenfű; majd lelkünkbe énekli „az út, az igazság, az élet“ eleven szavát és az „élő kenyér“ félelmetes szent ígérétét. Majd megharoz a Betlehem barlangjában, és Názáreth gyalupadjánál, a Táboron és a Golgotán úgy, hogy végigremegjük a valóság közvetlen közelségéből ezt a hatalmában megsemmisítő, szépségében minket újra teremtő életet. Hinni fogunk és Izraellel énekelni: „mint ifjúsága napjaiban, Egyiptomból való feljövételének napjaiban“ (Ozeás 2, 15). Kibontakozik, tavaszi pompába öltözik a lelkünk, megizmosodik a személységünk, kitisztul az öntudatunk, egyenesek, harmonikusak lesznek a szándékaink! Az Istenszív szemlélése a szeretetet földünk és légkörünké teszi, Belőle nővünk, Beléje nővünk. Benne sarjad a hitünk. Benne fogan a reményünk és Benne épülnek áldozataink. Ó mondjuk mindennap gyermekszívvél:

Uram, hiszek, mert szeretek; remélek, mert szeretek; áldozatot hozok, mert szeretek. Téged, Téged szeretlek, Uram, aki a mienk lettél, Téged szeretlek, aki a véreden megvettél, Téged, aki úgy szerettél, hogy szépséges ifjú emberségedet halálra adtad a lelkemért.

(Az itt következő három elmélkedés triduumra — háromnapos ájtatosságra — alkalmas)

AZ ISTENI SZÍV TÜZE

Jézus belső világának rúgójára utal, isteni Szívéről levonja a leplet és így szól: „Nézd ezt a Szívet, mely úgy szerette az embereket“, mely a szeretet és áldozat küldetésével jött a világra. Jézus Szíve égett a szeretet tüzétől, s üdvösségünkért egészen áldozatul adta Magát. Azonban nemcsak Maga akart égni, lángba akarta borítani a világot, hogy a világ szeresse Istent, az Urat, kinek mindent köszön, hogy mi emberek egymást ne csupán szóval, hanem mindenekelőtt tettel szeressük. Jézus akarata, hogy a szeretet által az emberlélekben jobb, szebb világ származzék; ez volt az Ő izzó szenvedélyes kívánsága. Saját evangéliumi szavaiból tudjuk: „Azért jöttem, hogy tüzet hozzak a világra és mi mást akarok, mint hogy égjen...“ Ez a tűz Szívének szeretete, melynek izzása elegendő, hogy lángborítsa az egész világot. Akárcsak azt mondta volna: „Kívánom, hogy a világ égjen és meg ne merevedjen önszeretben, keménységben, földiességben... ó, mennyire kívánom hogy égjen!“ az Úrnak e vágya oly sok szavából kicsendül, belesejtük éjszakai imáiba, meghalljuk panaszaiban, lelki szükölködéseiben és gyötrelmeiben, a Getsemani bokrok között. „Nézd, nincs véred, nincs életed, hozok neked. Nincs igaz lelkületed, nincs benned érzés, szellem és lélek... Nem tudod, hogyan kell bánnod fájdalommal, tompa, rideg és szívtelen vagy... De nézd, itt az én Szívem! És e szívben érzék, értés mindarra, ami kell neked. Ez a Szív új lelket teremt beléd, tüzet hord szívedbe, hogy az Úr szellemére fogékonyá legyen, s hogy benne a jámborság és áhitat tüze lakozzék. Megoldja némaságod, megtanít szeretni, imádkozni, áldozatot hozni. Emberszívek, adjátok nekem magatokat...“

Uram, hiszek Szívednek, hiszem küldetésedet. Tudom, hogy mester vagy és minden szívet Magadhoz vonasz. Hiszek a szeretetednek és tudom, azért izzó a Szíved, hogy a világot lángra gyujtsa. Hiszem, Uram, igen, a kezemmel fogom, hogy a világnak kell a Te Szíved. Uram, én is egy kis darab ilyen világ vagyok, melyet még nem egészen fogott meg a láng, melyben a tüzet még sok füst borítja Uram, kérlek, gyűjts meg engem, hadd fogjon tüzet a Szíveden a szívem, hadd égjen és világítson a lelkem. Ez legyen életemnek erős, áhitatos célja és imáimban mindennapos könyörgésem. Amen.

AZ ISTENI SZÍV VIGASZA

Ha szenvedés a sorsunk, akkor a Jézussal való bensőséges lélek-közösség jobban kell, mint valaha. A szenvedésben az ember ki van szolgáltatva a fájdalom sötétjének és gyötrelmének. Csak akkor hull a lelkére vigasztalás és világosság, ha a szenvedő Megváltóval egyesül, ha Krisztus kezén vezetettve hatol át a szenvedés éjszaká-

ján az isteni akarat megismerése és elfogadása felé. Akkor világos és meleg lesz a lélekben, akkor az istenszeretet toluh fájdalomtól merev szívünkbe, mint jeges erdőbe a nap sugar. Emberi kéz le nem válósíthatná az erdőségek kuszált gallyfonataira fagyott csillogó darát, de feljön a nap és minden lehull! Sok kín és fájdalom tűnik el a lélekből, ha Jézus Szívével egyesülten szenvedünk. Akkor szívünk minden érzése az Ő istenemeri érzemvilágának nagy folyamába ömlik és annak hullámai ragadják magukkal. Gondolkodásunk tág lesz, mint az Ővé, és gyengeségünk, nyomorúságunk az Ő hatalmas szívéből erőt és lendületet nyer. Panaszainkat, fájdalomnyögéseinket túlhangozzák az Ő istendicséretének hatalmas akkordjai. Ne maradjunk távol, ne maradjunk fájdalmunkban egymagunk, rejsük szívünket a Szívébe, hogy átjárjanak fonséges lelkületének rezgése. Jézus Szívével egyesülten, szívünket Szívébe merítve érezni, harcolni és szenvedni végeredményben annyit jelent, mint szállani az Ő istenemeri szándékainak magaslatai felé. Érzéseinket és szándékainkat az Ővével akkor egyesítjük, ha alázatos, hűséges szeretettel mélyedünk el Krisztus életébe, készséges, formálható lélekkel fogadjuk azokat a szent érintéseket, melyek Evangéliumán át érnek bennünket.

Uram, megéreztetted velünk, mennyire szenvedélye Szívédnek fogatkozásainkat helyrehoznod, szegénységünknek segítségére jönnöd... Ime, aki kellett nekünk... íme, aki e szavakkal jó felénk: Eljöttem, a közbenjárótok vagyok... Kellott jönni Valakinek, aki győzze a közbenjárást a sértett Végtelen és a porbatiport ember között. Ő, ezt a távolságot, ezt csak istenkarok foghatták által. Keresztreszegezett karjaid kelletek hozzá, melyeknek ölelésében elfér a világ, mert Isten fájdalma növeszti őket végtelenné. Istenem, a Te kiszegezett karjaid kelletek, hogy míg egyikkel alázatos odaadásban az Atyát öleled, a másikkal a bűnben gyötrődő emberiséget emeljed fel és fektessed Atyád szívére. Jaj, a keresztfán kiterjesztett karjaid mentő ölelése vérenvett közvetítés, a szeretet fonséges tékozlásának örökérvényű aktusa, mely a Golgota hegyéről a mindenség párkányáig, s az áprilisi délután szörnyűséges, üdvösséges pillanatától az idők eredetéig és végéig nyúlik, s egyetlen ponton, egyetlen percen végtelen, és örökkévalóságot vásárol. Félelmes, rettentő közvetítés, megreszket tőle a föld, zokognak az égi csillagok, földig hasadnak nehéz, nyomasztó kárpitok, de Te, Jézusom, szeretetté ölelted a Teremtőt, és meghasonlott alkotását... Lehet még csüggednem? Ki mer bátortalan lenni, ki fél az elhagyatottságtól, mikor Isten vérző keze nyúl feléje, a mentő kéz? Mi más felelhetek Neked, Uram, erre, mint boldog bizalmat, édes odaadást, és megsemmisülő szeretetet!

A SZENT ÖRÖM ISKOLAJA

Jézus Szíve, melyben a legnagyobb életerő lüktet, örvendező Szív, egyetlenül sugárzó, forró örömnék otthona. Örömét a mi szívünkbe szánja. „Ezeket szólottam nektek, hogy az én örömem bennetek legyen, és a ti örömötök teljes legyen.” Azt akarja, hogy állandó és teljes örömben legyen részünk. Különös hangsúlyt tesz arra, hogy az Ő örömét, s nem akármilyen örömet akar belénk oltani.

Az öröm úgy hat a lélekre, mint valami erősítő fürdő. Ha vidámság tölti el szívünket, ha a belső örvendezés hulláma hordoz, ha lelkünk énekel, akkor nem érzünk terhet, akkor nekünk a kötelesség édes, és mindenütt helytállunk. Mikor Jézus az Ő örömét akarta adni, akkor ezt bizonyára az Úr örvendező szolgálatának gondolta. Már csak embertársaink kedvéért is kell magunkban a szívbeli örömet ápolni. Semmi sem tesz olyan jót, semmivel sem lehetünk jobban testvéreink kedvére, mint azzal, hogy tiszta, vidám kedéllyel közeledünk feléjük. Ez elfeledteti gondjainkat, s az örömsugár, mely a lelkükbe szűrődik, ott fényt és meleget áraszt. Mindenki szereti azokat az embereket, akikből szent vidámság, keresztyén derűtség világít, mindenki szereti a harmónikus életöröm hordozóit. Ebben persze szintén nagyon különböző a természetes rátermettség. Senkise öltön magára kényszervidámságot, de mindnyájan törekedjünk őszinte jóakaratra, jelebarátaink szívbeli szeretetére. A gyöngéd figyelmesség, a találékony jóság is oly sugár, mely az életet, a lelkeket fénybe borítja. A kis szívességekből, a szeretet vidám, csendes tetteiből végtelenül több „emberbarátiság” árad, mint sok nagy pénzadományból. Az életnek megvannak a maga keménységei, a munka nehezünkre esik, a szürke mindennap durva szalákból van fonva. De az érzékeknek, és a szívnek Istenben való öröme, az embernek Jézus Szívében való világfölötti örvendezése olyan, mint valami drága, színpompás hímzés, melyet az életre dolgozunk.

HAZATALÁLTAM

Szeretlek, Istenem, ki nevémet véresen irtad kezedre, és lábadra, és szent Szívednek sebére. Válaszolok a Te végtelen szeretetedre, amit semmivel sem érdemeltem, s amely engem saját szabad elhatározásából hozott létre a semmiből. Ha a Te Szíved szeretetének tudatára ébredek, akkor mélyen besugárzik lelkembe, térdre kényszerít és ellenállhatatlanul szent Szívedre von; lelkem karját tárom Feléd, minden lét, és élet középpontja felé. Át merlek ölelni, Szíveden pihenek, s ott megtudom: ez az én helyem. Sehol sem vagyok olyan szépen otthon, mint itt. Tisztító kegyelmi áramok tödülnek lelkembe, és kimosnak belőle minden nemtelent, minden

kislelküségét, minden szűket és tökéletlent. Nincs okom félni, hogy az ilyen szeretet a tiszteletre valamiképen sérelmes volna.

Az én emberszívemet Istenszeretetre teremtetted, és amikor szeretem a Te szent Szívedet, szeretetemet hazatalált. Ó, tarts meg engem ez édes meleg otthonban. Amen.

Hiszek a Szent Szívben,

És szeretetében,

Hiszek a híveknek szent közösségében,

Hiszek a Szeretet végső győzelmében!

T A R T A L O M

1. Fejezet: A Krisztusra vonatkozó ősforrások	3
2. „ Flavius József	4
3. „ Plinius	5
4. „ Tacitus	6
5. „ Mara Bar Serapion, Samosatai Lucian, Celsus és a későbbi írók	7
6. „ Mit mond a történelem Krisztusról?	8
7. „ Krisztus hatása az egyesekre	10
8. „ Egy jelentéktelen, de jellemző tünet	12
9. „ Miért es honnen?	12
10. „ És tanítása?	15
11. „ És mint mond ma?	17
12. „ Csupán ember-e?	18

F ü g g e l é k

Élmény és vallomás Krisztusról (Szemelvények költők, apostolok, szentek írásaiból)	23
Versek	23
A magyarság dalkincséből	30
Prohászka Ottokár elmékedései	32
I. Jézus Krisztus földi életének főbb állomásain	32
1. Megtestesülés	32
2. Kínzenvedés és kereszthalál	35
3. Föltámadás	37
4. Mennybemenetel	39
II. Elmékedések az Oltáriszentségről	39
III. Elmékedések Jézus Szentséges Szívéről	44

E füzet elmélkedéseinek írója
PROHÁSZKA OTTOKÁR
(1858 október 10 1927 április 2)

A századforduló és a tizes-huszas évek magyar katolikus egyházának lánglelkű apostola. Szentéletű és szociális érzékű püspök, nagyhatású szónok és író. Két legkiemelkedőbb elmélkedő-könyve: az **ELMÉLKEDÉSEK AZ EVANGÉLIUMRÓL** és az **ELŐ VIZEK FORRASA**. Elmélkedéseinket ezekből vettük.

AZ OPUS MYSTICI CORPORIS KÖNYVKIADÓ

kiadásában eddig megjelent:

KÖNYVEK

- Loidl: Végső kérdések. (Rendelési szám: 401)
Auffray-Trugly: Bennem él Krisztus! (501)
Katolikus hittan (Dogmatikai kézikönyv középiskolai és magánhasználatra. R. sz.: 302)
Krisztusi erkölcstan (Nők számára, középiskolai és magánhasználatra. R. sz.: 301)

FÜZETEK

- „VILÁG VILAGOSSÁGA“ népszerű kiadványsorozat
Radó: Van Isten! (104) — Radó: Van másvilág! (103)
Radó: Van lélek! (107) — Tower: Van Krisztusunk! (105)
Schnattner: Krisztus, Egyház, papság (101) —
Ez a házasság! (A „Casti Connubii“ népszerű kiad. 102)
Flagel: Lourdes (106)

- „MERRE?“ kiadványsorozat világnézeti kérdésekről
Büchel: Akarat, csoda, teremtés (Fizikai világkép és keresztény hit. R. sz.: 201)

OMC

Főlerakat: – Dépôt général: – Hauptverkaufstelle:
HERDER, WIEN I, Wollzeile 33

Levélcím:

VERLAG OPUS MYSTICI CORPORIS
WIEN I/1 Postfach 248